

สภาพของสวนสาธารณะปี พ.ศ.2547

3.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ของเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

3.1.1 ที่ตั้งและขนาดของเมืองเชียงใหม่

เมืองเชียงใหม่ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 18 องศา 45 ลิปดา ถึง 18 องศา 50 ลิปดาเหนือ และเส้นลองจิจูดที่ 98 องศา 57 ลิปดา ถึง 99 องศา 02 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 310 เมตร ตั้งอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพทางด้านตะวันออกและมีแม่น้ำปิงไหลผ่านกลางเมือง เชียงใหม่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลนครเชียงใหม่ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2478 ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 80 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2478 เดิมมีพื้นที่ในความรับผิดชอบประมาณ 17.5 ตารางกิโลเมตร และได้ขยายพื้นที่เพิ่มเป็น 40.33 ตารางกิโลเมตร ในปี พ.ศ.2526 จนถึงปัจจุบัน มีการแบ่งเขตความรับผิดชอบออกเป็น 4 แขวง (แผนที่ 3.1) ได้แก่

- (1) แขวงกาวิละครอบคลุมพื้นที่ตำบลฟ้าฮ่าม ตำบลวัดเกต ตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลท่าศาลา และตำบลหนองหอย รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 12.44 ตารางกิโลเมตร
- (2) แขวงนครพิงค์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าตัน ตำบลช้างม่อย ตำบลช้างเผือก บางส่วน และตำบลศรีภูมิบางส่วน รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 11.15 ตารางกิโลเมตร
- (3) แขวงศรีวิชัย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสุเทพ ตำบลช้างเผือกบางส่วน ตำบลศรีภูมิ บางส่วน และตำบลพระสิงห์บางส่วน รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมด 9.74 ตารางกิโลเมตร
- (4) แขวงเม็งราย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลป่าแดด และตำบลพระสิงห์บางส่วน รวมพื้นที่ทั้งหมด 7.00 ตารางกิโลเมตร

3.1.2 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของเมืองในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อุณหภูมิโดยทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 24 องศาเซลเซียส เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้แบ่งฤดูกาลออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

- (1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – พฤษภาคม อากาศร้อนจัดในเดือนเมษายน อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 19.3 – 35.0 องศาเซลเซียส
- (2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน – ตุลาคม มีฝนตกหนักในเดือนสิงหาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 22.0 – 32.6 องศาเซลเซียส

(3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ อากาศหนาวจัดในช่วงระยะเดือนธันวาคมและมกราคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 13.9 -33.1 องศาเซลเซียส

3.1.3 จำนวนและความหนาแน่นของประชากร

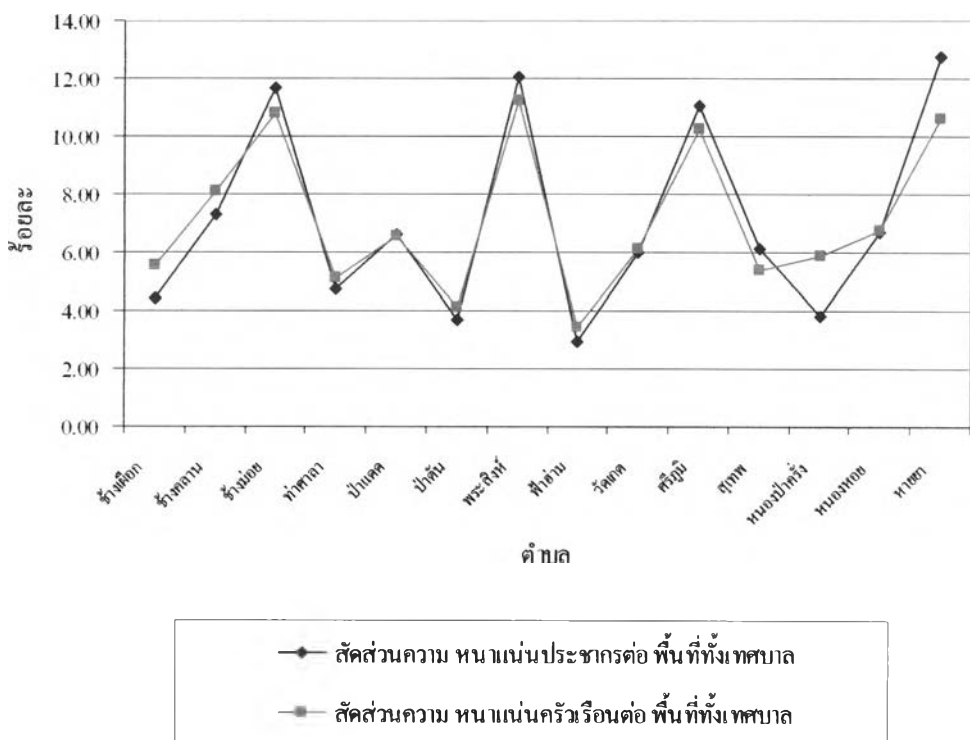
จากรายงานสถิติจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร เดือนธันวาคม 2547ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่ามีจำนวนประชากรในเขตเทศบาลทั้งหมด 152,334 คน เป็นชาย 71,280 คน เป็นหญิง 81,054 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 68,055 ครัวเรือน และมีความหนาแน่นประชากรโดยเฉลี่ยทั้งเทศบาลประมาณ 3,777.19 คนต่อตารางกิโลเมตร (ตาราง 3.1 - 1)

ตารางที่ 3.1 - 1 สถิติจำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน ความหนาแน่นและสัดส่วนประชากรต่อพื้นที่รายตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2547

ตำบล	พื้นที่ (ตร.กม.)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ครัวเรือน (หลัง)	ความ หนาแน่น ประชากร (คน/ตร.กม.)	สัดส่วน ความ หนาแน่น ประชากร ต่อ พื้นที่ทั้ง เทศบาล(%)	ความ หนาแน่น ครัวเรือน หลัง/ตร.กม)	สัดส่วนความ หนาแน่น ครัวเรือนต่อ พื้นที่ทั้ง เทศบาล(%)
ตำบลช้างเผือก	6.17	7,336	8,326	8,655	2,538.41	4.46	1,402.76	5.56
ตำบลช้างคลาน	3.74	7,270	8,349	7,687	4,176.20	7.33	2,055.35	8.14
ตำบลช้างม่อย	1.46	4,634	5,113	3,977	6,676.03	11.72	2,723.97	10.79
ตำบลท่าศาลา	2.31	2,951	3,330	2,978	2,719.05	4.77	1,289.18	5.11
ตำบลป่าแดด	0.53	923	1,077	881	3,773.58	6.62	1,662.26	6.58
ตำบลป่าตัน	4.21	4,108	4,685	4,415	2,088.60	3.67	1,048.69	4.15
ตำบลพระสิงห์	1.28	4,261	4,523	3,640	6,862.50	12.05	2,843.75	11.26
ตำบลฟ้าฮ่าม	0.67	527	593	582	1,671.64	2.93	868.66	3.44
ตำบลวัดเกต	7.04	11,830	12,360	10,881	3,436.08	6.03	1,545.60	6.12
ตำบลศรีภูมิ	2.77	8,202	9,238	7,163	6,296.03	11.05	2,585.92	10.24
ตำบลสุเทพ	5.67	8,486	11,318	7,736	3,492.77	6.13	1,364.37	5.40
ตำบลหนองป่าครั่ง	0.81	844	911	1,200	2,166.67	3.80	1,481.48	5.87
ตำบลหนองหอย	1.6	2,791	3,296	2,715	3,804.38	6.68	1,696.88	6.72
ตำบลหายยา	2.07	7,117	7,935	5,545	7,271.50	12.76	2,678.74	10.61
รวมทั้งหมด	40.33	71,280	81,054	68,055	56,973.43	100.00	25,247.61	100.00

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เดือนธันวาคม 2547

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละของจำนวนความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่แต่ละตำบล ในเขตเทศบาล พบว่า ตำบลหายยาเป็นตำบลที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ ร้อยละ 12.76 รองลงไปคือ ตำบลพระสิงห์ ร้อยละ 12.05 และตำบลช้างม้อย ร้อยละ 11.5 ตามลำดับ ขณะที่สัดส่วนร้อยละของจำนวนความหนาแน่นครัวเรือนแต่ละตำบลในเขตเทศบาลพบว่า ตำบลพระสิงห์มีสัดส่วนความหนาแน่นของครัวเรือนมากที่สุด คือร้อยละ 11.26 รองลงมาคือ ตำบลช้างม้อย และตำบลหายยา ซึ่งมีสัดส่วนความหนาแน่นต่อพื้นที่ ร้อยละ 10.79 และร้อยละ 10.61 ตามลำดับ (แผนภูมิ 3.1)

แผนภูมิ 3.1 สัดส่วนร้อยละของความหนาแน่นประชากรและครัวเรือน เทียบรายตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

3.1.4 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม IKONOS ระบบภาพสีซึ่งมีรายละเอียดจุดภาพ 4 เมตร ได้แผนที่แสดงลักษณะการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ.2545 (แผนที่ 3.2) จากภาพ โดยรวม พบว่า ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ส่วนใหญ่ถูกใช้ประโยชน์สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยประมาณ 19.52 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ดินที่เป็นอยู่อาศัยจะเป็นแหล่งชุมชนแออัดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีทั้งหมด

80 ชุมชน ตั้งถิ่นฐานกระจายทั่วทั้งพื้นที่ โดยแขวงกาวิละที่ประกอบไปด้วยตำบลวัดเกต ตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลท่าศาลา และตำบลหนองหอย และแขวงมิ่งรายที่ประกอบไปด้วย ตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลป่าแดด และตำบลพระสิงห์บางส่วน มีจำนวนชุมชนในพื้นที่มากที่สุด สำหรับการใช้จ่ายประโยชน์ที่ดินทางพาณิชย์กรรม จะมีขนาดพื้นที่ประมาณ 6.91 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งมักจะกระจุกตัวอยู่ในเขตย่านธุรกิจการค้าใจกลางเมือง ในบริเวณคูเมืองรอบ ๆ คูเมือง ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะขยายออกไปยังเขตรอบ ๆ เมือง จะกระจายตัวอยู่ในบริเวณสองฟากของถนนสายสำคัญ ๆ และจุดตัดของถนน ได้แก่ ถนนช้างเผือก ถนนช้างม่อย ถนนท่าแพ ถนนลอยเคราะห์ ถนนคชสาร ถนนมูลเมือง ถนนเจริญเมือง และถนนแก้ววารีรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถนนช้างคลาน ถนนท่าแพ และถนนช้างม่อย เนื่องจากบริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาด เช่น ตลาดวโรรส ตลาดอนุสาร และศูนย์การค้าไนท์บาซาร์ การใช้ที่ดินแบบเชิงพาณิชย์ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอื่น ๆ ได้แก่ การใช้ที่ดินประเภทเกษตรกรรม ซึ่งประกอบด้วย การทำไร่นาและสวนผักผลไม้ ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศเหนือและทิศใต้ของตัวเมืองเชียงใหม่ และมักพบอยู่ติดกันกับการใช้ที่ดินประเภทที่ว่าง ส่วนที่ดินที่เหลือจะถูกใช้เป็นที่สถานบันการศึกษา สถานที่ราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ วัด สวนสาธารณะ โดยจะกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาหาสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทโดยเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่ทั้งหมดในเขตเทศบาล สรุปได้ดังตาราง 3.1 - 2

ตารางที่ 3.1 - 2 เปรียบเทียบสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ประเภทของการใช้ที่ดิน	ขนาดพื้นที่(ตารางกิโลเมตร)	สัดส่วนต่อพื้นที่ทั้งหมด(ร้อยละ)
1 ที่พักอาศัย	19.516	47.999
2 นันทนาการ	1.018	2.504
3 พาณิชยกรรม	6.912	17.000
4 พื้นที่ป่า	0.001	0.002
5 พื้นที่เกษตรกรรม	3.139	7.720
6 พื้นที่โล่งว่าง	3.275	8.055
7 สถาบันการศึกษา	2.844	6.995
8 สถานที่ราชการ	2.405	5.915
9 สถาบันศาสนา	0.62	1.525
10 แหล่งน้ำ	0.929	2.285
รวม	40.659 *	100.000

หมายเหตุ : * เป็นขนาดของพื้นที่โดยรวมซึ่งเกิดจากการคำนวณโดยโปรแกรมทำให้มีขนาดพื้นที่แตกต่างไปจากพื้นที่โดยรวมเดิมซึ่งมีขนาดพื้นที่ทั้งหมด 40.33 ตารางกิโลเมตร

ที่มา : จากการวิเคราะห์และคำนวณพื้นที่โดยโปรแกรม ArcView GIS . 2547

3.1.5 เส้นทางคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งหรือโครงข่ายถนนภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย 2 โครงข่ายหลัก คือ

(1) โครงข่ายแบบตาราง (Grid Network) สังกัดได้จากพื้นที่ภายในเขตคูเมืองและย่านศูนย์กลางธุรกิจและการค้า (CBD) ที่มีลักษณะเป็นแบบตารางแบ่งเป็นตารางกริด โดยถนนภายในคูเมืองและย่านศูนย์กลางธุรกิจและการค้าดังกล่าว จะมีลักษณะถนนแบบลาดยาง และขนาดของถนนไม่กว้างมาก ถนนมีพื้นผิวเรียบ เพราะมีการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเกือบตลอดปัญหาของระบบถนนส่วนนี้ คือ ถนนค่อนข้างแคบและมีจราจรติดขัดในบางช่วงเวลา

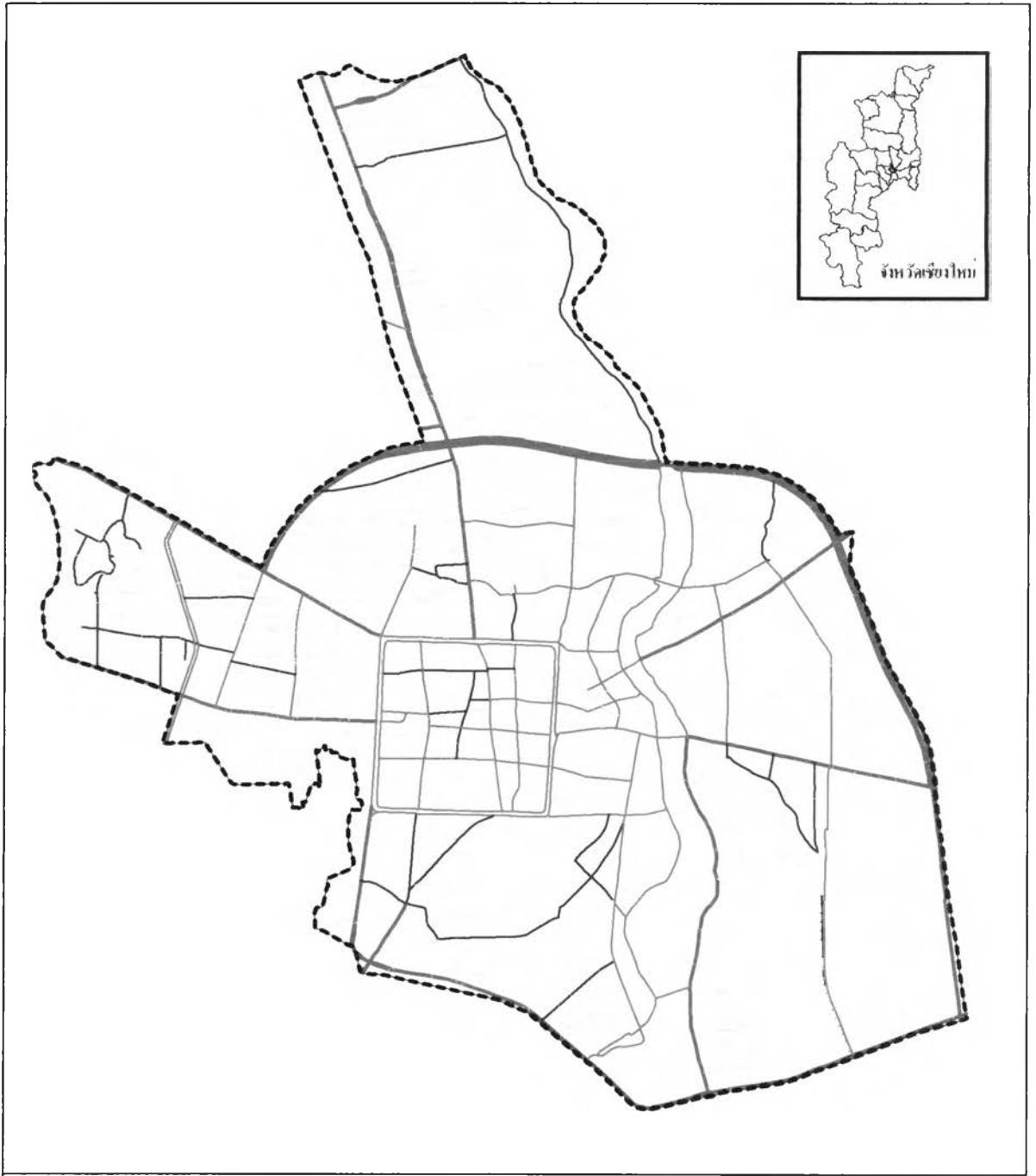
(2) โครงข่ายแบบวงแหวนและรัศมี (Ring and Radial Network) ส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่รองรับรถยนต์ที่เข้า – ออกเมือง และเป็นถนนที่มีความคล่องตัวในการเดินทางสูง ถนนแบบวงแหวน จะมีลักษณะคล้ายแบบวงแหวน จะมีลักษณะคล้ายเป็นวงกลมที่ล้อมรอบศูนย์กลางเมืองเป็นวง ๆ ออกไป ตัวอย่าง ถนนสายชูปเปอร์ไฮเวย์เชียงใหม่ – ลำปาง และถนนมหิตล (ถนนอ้อมเมืองทางด้านใต้) เป็นต้น ส่วนถนนแบบรัศมีนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นถนนที่เชื่อมต่อระหว่างตัวเมืองเชียงใหม่กับต่างอำเภอ ซึ่งเป็นลักษณะคล้ายรัศมีแผ่ออกไปจากศูนย์กลางเมือง ตัวอย่างถนนสายหลักแบบนี้ ได้แก่ถนนห้วยแก้ว ถนนสุเทพ ถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน เป็นถนนแบบลาดยาง ส่วนถนนที่เชื่อมต่อกับต่างอำเภออื่น ๆ มักเป็นถนนแบบคอนกรีต ซึ่งได้แก่ ถนนสายเชียงใหม่ – แมริม (ถนนช้างเผือก – โชตนา) ถนนสายเชียงใหม่ – ดอยสะเก็ด ถนนสายเชียงใหม่สันกำแพง ถนนสายเชียงใหม่ – พัว และถนนสายเชียงใหม่ – หางดง เป็นต้น ลักษณะของระบบถนนในปัจจุบันของเมืองเชียงใหม่ (แผนที่ 3.3) สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

(1) ถนนสายหลัก มีผิวการจราจรกว้าง 10 – 12 เมตร โครงข่ายเบาบางมีการพัฒนาตามแนวยาว ปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วนเฉลี่ย 2,500 – 3,000 คัน ได้แก่ ถนนห้วยแก้ว ถนนสุเทพ ถนนมหิตล ถนนช้างเผือก ถนนโชตนา ถนนเจริญเมือง ถนนแก้ววรัรัฐ และถนนสายเชียงใหม่ – ลำพูน เป็นต้น

(2) ถนนสายรอง มีผิวการจราจรกว้าง 8 – 10 เมตร โครงข่ายหนาแน่น ลักษณะแบบตารางหมากรุก ปริมาณการจราจรในชั่วโมงเร่งด่วนเฉลี่ย 2,000 – 2,500 คัน ได้แก่ ถนนเสียบคลองชลประทาน ถนนนิมมานเหมินท์ ถนนศิริมงคลจารย์ ถนนหัสติเสวี ถนนมณีนพรัตน์ ถนนมูลเมือง ถนนศรีดอนไชย ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ถนนราชดำเนิน ถนนสามล้าน ถนนราชมรรคา ถนนราชภาคนิย ถนนช้างคลาน ถนนเจริญเมือง และถนนบำรุงราษฎร์ เป็นต้น

(3) ถนนสายย่อย มีผิวการจราจรกว้าง 6 – 8 รองรับกับปริมาณการจราจรจากถนนสายรอง ปริมาณการจราจรเบาบาง ได้แก่ ถนนสุริวงส์ ถนนหายยา ถนนสนามกีฬา ถนนประชาสัมพันธ์ ถนนป่าตัน ฯลฯ

(4) ถนนที่คับแคบและซอยตัน มีผิวการจราจรกว้างขวางน้อยกว่า 6 เมตร โคจรข่ายเบาบางลักษณะซับซ้อน ไม่มีแบบแผน ปริมาณการจราจรเบาบาง มีการเข้าถึงลำบาก เนื่องจากเป็นถนนที่คับแคบ ได้แก่ ถนนสันติรักษ์ ถนนใจแก้ว ถนนบ้านพระ ถนนต้นขาม และตรอกซอกซอยต่าง ๆ

แนวทางการป้องกันการเกิดอัคคีภัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ 3.2 โครงข่ายคมนาคมในพื้นที่เทศบาลนครเชียงใหม่		 สาขาวิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	N
สัญลักษณ์ ถนนสายหลัก ถนนสายรอง ถนนสายย่อย ถนนคั่นแคบและซอยคั่น ทางรถไฟ	ที่มา ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีและภูมิสารสนเทศ (ภาพถ่าย)		
		 Kilometers	

3.2 สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

พื้นที่บริเวณที่ใช้เป็นสวนสาธารณะ สวนหย่อม รวมทั้งสถานที่โล่งแจ้งริมทาง และริมแม่น้ำ ลำคลองเพื่อใช้ประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนภายในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เมื่อเทียบกับการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ประเภทอื่น ๆ แล้วจะมีสัดส่วนที่น้อยมาก

เทศบาลนครเชียงใหม่ได้พยายามจัดหาและพัฒนาปรับปรุงพื้นที่โล่งว่างให้เป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถใช้พักผ่อนหย่อนใจได้ เช่น ปรับปรุงพื้นที่บริเวณรอบคูเมือง ปลูกหญ้า ต้นไม้ และจัดหาเก้าอี้ให้นั่งพักผ่อนได้ ปรับปรุงพื้นที่บริเวณประตูเมืองปลูกดอกไม้สวยงาม แม้จะเป็นสวนขนาดเล็กมาก จัดอยู่ในลักษณะสวนประดับ จัดตกแต่งเพื่อให้เกิดความสวยงาม แม้ว่าขนาดของสวนไม่สามารถมีหน้าที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนได้แต่ยังพบว่าประชาชนเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาไม่ได้นำมารวมศึกษาอยู่ด้วยเพราะจำนวนประชาชนที่ใช้สวนจะน้อยมาก ในการศึกษาสภาพของสาธารณะ 6 แห่งกระจายตัวอยู่ภายในเขตเทศบาลเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่ศึกษาซึ่งแต่ละแห่งและมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก

1.1 ความเป็นมาของสวน

สวนโครงการพัฒนาเมืองหลักตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิงระหว่างสะพานนวรัฐถึงตลาดต้นลำไยต่อเชื่อมกับแนวถนนเดิมบริเวณเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 2 ไร่ เดิมพื้นที่นี้เป็นที่ว่างสาธารณะ ปล่อยให้ว่างตามธรรมชาติ มีวัชพืชขึ้นเต็มพื้นที่ ต่อมาประชาชนก็บุกรุกพื้นที่ ทำเป็นที่จอดรถ ทิ้งขยะมูลฝอย นอกจากนั้นยังระบายน้ำเสียลงสู่แม่น้ำปิง เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทางน้ำและระบบนิเวศของแม่น้ำปิง จึงเกิดโครงการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นสวนสาธารณะ อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครเชียงใหม่ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนกระทรวงมหาดไทย และบริษัทที่ปรึกษาได้ทำการออกแบบสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในการพัฒนาเมืองเชียงใหม่ให้เจริญก้าวหน้า ประกอบกับการขาดแคลนพื้นที่นันทนาการของเมืองเชียงใหม่ จึงได้จัดตั้งโครงการขึ้นมาเรียกว่า "โครงการพัฒนาฝั่งแม่น้ำปิง" ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2534 เพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไปและป้องกันการกัดเซาะของดิน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป

1.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

ทางด้านทิศเหนือเป็นย่านพาณิชยกรรม ด้านทิศใต้เป็นสถานที่ราชการศูนย์ปฏิบัติการจราจรและที่ทำการชุมสายโทรศัพท์เชียงใหม่ ทางด้านทิศตะวันออกเป็นย่านการค้าและบริการตลาดต้นลำไย ที่พักอาศัยบริเวณทางเข้าสวนมีร้านขายเครื่องดื่ม ขนมขบเคี้ยว แผงขายไส้กรอก รถขายไอศกรีม และมีผู้ประกอบการอาชีพทำนายโชคชะตาอยู่ในบริเวณภายในสวน บริเวณหน้า

สวนจะเป็นที่จอดรถ คิวรถรับจ้าง 4 ล้อ และรถสับประจําทางท่าวัง – พริ้ว บริเวณสวนที่ติดแม่น้ำปิง มีความสวยงามด้านทิวทัศน์มาก

1.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

สวนแห่งนี้เป็นสวนริมแม่น้ำขนาดเล็ก ภายในสวนจัดให้มีสวนหย่อมและร่มไม้ให้ประชาชนใช้พักผ่อน มีศาลาที่พัก 3 หลัง และจัดให้มีลานพักผ่อนริมแม่น้ำปิง สำหรับประชาชนที่มาใช้บริการชมวิว

1.4 การเข้าถึงพื้นที่

การเข้าถึงสะดวกเพราะตั้งอยู่ย่านการค้าสำคัญของเมือง โดยผู้ที่เดินทางมาใช้บริการสามารถใช้บริการรถสองแถวที่มีให้บริการจากหลากหลายเส้นทาง เพราะรถสองแถวจะต้องวิ่งผ่านในบริเวณดังกล่าวเป็นประจำ หรือสามารถบอกกับคนขับรถให้มาส่งบริเวณตลาดต้นลำไย เพราะสวนแห่งนี้อยู่ตรงข้ามตลาด

1.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

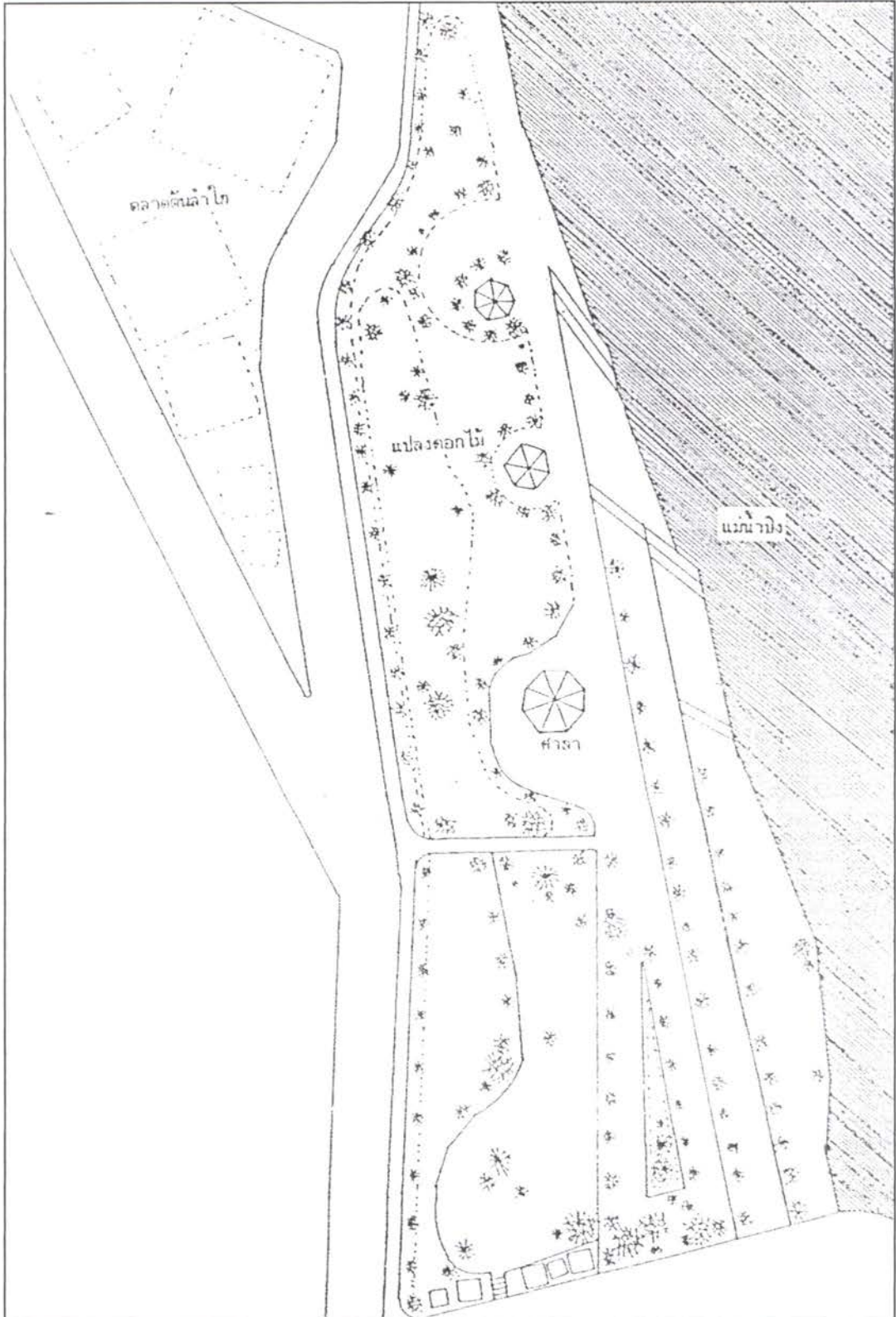
ประชาชนที่มาใช้คือประชาชนทั่วไป และประชาชนที่ทำงานใช้แรงงานหรือรับจ้างในบริเวณพื้นที่ใกล้สวนจะมานั่งพักผ่อน รับประทานอาหารกลางวัน นั่งคุยกัน หรือประชาชนที่นั่งรถรถกลับบ้าน

1.6 สภาพปัญหาที่พบ

สวนสาธารณะโครงการพัฒนาเมืองหลัก ปัญหาที่พบคือปัญหาความสกปรก ขาดการดูแลรักษา โคมไฟที่มีอยู่แตกเสียหาย ศาลาพัก 4 หลัง ไม่มีหลังคา ปัจจุบันถูกรื้อถอนและนำเดินที่ผ้าใบมาตั้งแทนส่งผลต่อทัศนียภาพที่บดบังความสวยงามของแม่น้ำปิง และทำให้ประชาชนที่ผ่านไปมาไม่ทราบว่าเป็นสวนสาธารณะ และในศาลาพักนั้นไม่มีเก้าอี้ให้นั่งพักต้องนั่งกับพื้นซีเมนต์

1.7 ลักษณะพิเศษของสวน

เป็นสวนสาธารณะริมแม่น้ำปิง มีความสวยงามด้านทิวทัศน์

แผนผัง 3.2 - 1 ส่วนโครงการพัฒนาเมืองหลัก

สวนโครงการพัฒนา
เมืองหลัก

2. สวนล้านนา ร.9

2.1 ความเป็นมาของสวน

สวนล้านนา ร.9 ได้จัดสร้างขึ้นเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษา ครบ 60 พรรษา โดยกองทัพภาคที่ 3 ร่วมกับข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ได้พร้อมกันจัดสร้างขึ้นเริ่มก่อสร้างในปี 2530 เพื่อใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและจัดเทศกาลต่าง ๆ สวนล้านนา ร.9 ตั้งอยู่ริมถนนโชตนาทางเข้าสนามกีฬาทหารบริเวณหนองฮ้อ ตำบลช้างเผือก มีพื้นที่ 159 ไร่ ถือได้ว่าเป็นสวนสาธารณะที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ เมื่อปี 2540 จังหวัดเชียงใหม่ได้มอบให้เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้ดูแล

2.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่ติดกับสถานที่ราชการ ทางทิศเหนือ ทิศใต้และทิศตะวันตกจะติดกับส่วนราชการทหาร และทางทิศตะวันออกติดกับถนนโชตนา

2.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

- บริเวณส่วนหน้า และส่วนกลางของพื้นที่ เป็นสวนดอกไม้ ไม้ยืนต้น แทรกด้วยงานประติมากรรมที่สวยงามหลายชิ้น มีลานเอนกประสงค์ สำหรับประกอบกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ที่เน้นถึงศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวล้านนา
- บริเวณที่ออกกำลังกาย มีสนามฟุตบอลขนาดมาตรฐานพร้อมอัฒจันทร์ มีเวทีกลางแจ้งจัดไว้ด้านหลัง ทางเท้าสำหรับวิ่งออกกำลังกาย สนามเทนนิส
- บริเวณสวนพฤกษศาสตร์และสวนสุขภาพ มีพันธุ์ไม้หลายชนิดซึ่งเทศบาลได้นำพันธุ์ไม้หลายชนิดเช่น ต้นขี้เหล็ก ต้นชงโค ต้นอินทนิล ปาล์มเยอรมัน ฯลฯ
- บริเวณพื้นที่นันทนาการทางน้ำ อยู่ด้านหลังของสวนพื้นที่อ่างเก็บน้ำมีท่าเรือสำหรับนันทนาการทางน้ำ เช่น เล่นเรือพาย ตกปลา จักยานน้ำ เป็นต้น
- สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่จัดรถกว้างขวาง มีห้องน้ำ 3 จุด มีศาลาพักผ่อน 4 จุด มีอาคารสำนักงานพร้อมห้องประชุม มีอาคารเอนกประสงค์ มีอาคารศูนย์ศิลปาชีพกลางสะพานองฮ้อเป็นทรงศิลปะล้านนาไทยสวยงาม

2.4 การเข้าถึงพื้นที่

สามารถเดินทางมาใช้บริการโดยรถโดยสารสาย เชียงใหม่-แมริม ที่ผ่านบริเวณด้านหน้าของสวนสาธารณะ หรือเดินทางมาเอง โดยใช้เวลาเพียง 5-10 นาทีจากตัวเมืองเชียงใหม่

2.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

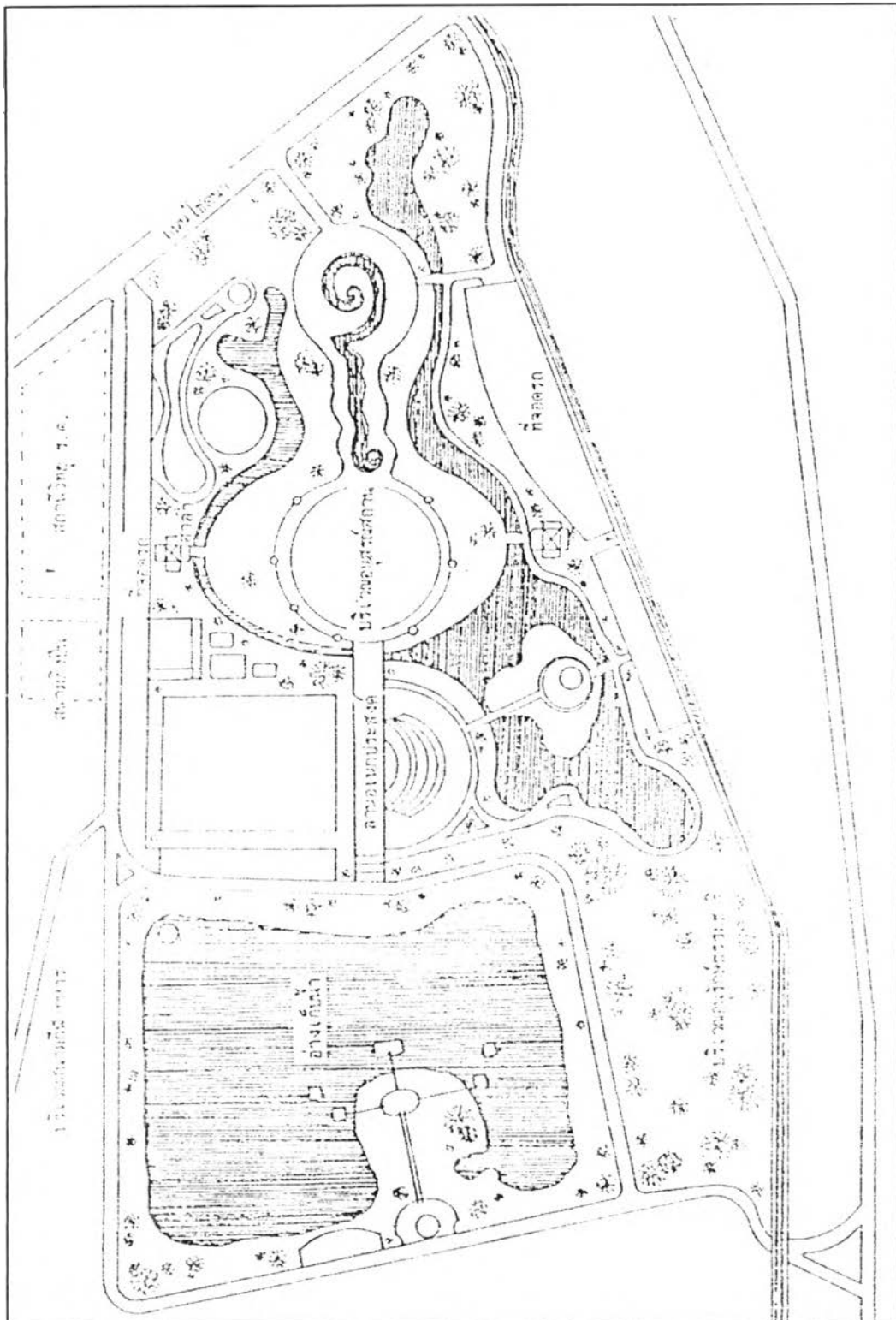
ประชาชนที่มาใช้สวนส่วนใหญ่จะมานั่งพักผ่อน ทานข้าว นั่งคุยกันริมสระน้ำ และบริเวณใต้ร่มเงาต้นไม้ มาปิกนิกเป็นครอบครัว บ้างก็มาเล่นกีฬาออกกำลังกาย นอกจากนี้ประชาชนทั่วไปแล้วจะมีนักเรียนนักศึกษาเข้ามานั่งอ่านหนังสือ เดินเล่นพักผ่อนเป็นจำนวนมาก

2.6 สภาพปัญหาที่พบ

เนื่องจากสวนเป็นสวนขนาดใหญ่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการได้ นอกจากนั้นยังขาดการดูแลประกอบกับการจัดสภาพพื้นที่ที่ขาดความต่อเนื่องทำให้มีสภาพเสื่อมโทรม และไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มพื้นที่ นอกจากนั้นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ภายในสวนถูกแยกออกจากสวนเดิมและถูกใช้เป็นที่เลี้ยงม้าและเป็นแพริมน้ำ ซึ่งขาดการดูแลและพัฒนา ทำให้มีสภาพไม่สวยงาม สนามหญ้าดอกไม้อย่างขาดการดูแลและการปรับปรุง จำนวนม้านั่งยังมีน้อย ประชาชนต้องเช่าเสื่อมานั่ง เส้นทางเดินวิ่งชำรุดเสียหายและมีรถจักรยานยนต์เข้ามาใช้ปะปนกันทำให้อาจเกิดอันตรายได้ สนามกีฬาและเวทีการแสดงก็เสื่อมโทรม และไม่มีไฟฟ้าส่องสว่างในเวลากลางคืน

2.7 ลักษณะพิเศษของสวน

เป็นสวนที่มีขนาดใหญ่สามารถให้บริการกับประชาชนจำนวนมาก มีสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่พร้อมและมีบริการที่หลากหลาย และอยู่ไม่ไกลจากเมืองมากนัก ประกอบกับบริเวณสวนมีทิวทัศน์ที่มองเห็นดอยสุเทพได้ชัดเจนและสวยงาม

แผนผัง 3.2 - 2 สวนหลวงลานนา ร.9

สวนหลวงตานนา ร.9

3. สวนกาญจนภิเษก

3.1 ความเป็นมาของสวน

สวนกาญจนภิเษกเดิมเป็นพื้นที่ว่างเปล่าและได้มีราษฎรบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยมีประมาณ 20 ครัวเรือนต่อมากรมธนารักษ์ให้ทางจังหวัดฟ้องขับไล่ ศาลเชียงใหม่จึงพิพากษาให้ประชาชนที่บุกรุกหรือถอนอาคาร และทางจังหวัดได้ขอความร่วมมือหน่วยงานกรมศิลปากรที่ 4 (สำนักโบราณสถาน) ดำเนินการเพื่อที่จะใช้ประโยชน์ทางที่ดิน และจัดทำโครงการรายละเอียดผังปรับปรุงสิ่งก่อสร้างโบราณให้คงสภาพดั้งเดิมโดยเฉพาะกำแพงเมืองชั้นนอกที่ปล่อยให้สภาพทรุดโทรมร้างว่างเปล่าทำให้ความสวยงามและทัศนียภาพของเมืองเสียไป ต่อมากรมศิลปากรไม่มีงบประมาณให้จึงยกพื้นที่ให้เทศบาลฯ เป็นผู้ดูแลพื้นที่ ในวันที่ 18 มิ.ย. 2539 และในปี 2540 เทศบาลได้รับงบประมาณในการปรับปรุงพื้นที่ สร้างเป็นสวนกาญจนภิเษกมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมฉลองปีกาญจนภิเษก รักษาสิ่งแวดล้อม ทัศนียภาพที่สวยงาม และเพื่อให้ประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ สวนสร้างแล้วเสร็จมีพิธีเปิดในวันที่ 12 สิงหาคม 2541 สวนกาญจนภิเษกมีเนื้อที่ประมาณ 7 ไร่ ซึ่งมีโครงการต่อเนื่องที่จะปรับปรุงกำแพงเมืองและคูเมืองชั้นนอกเมืองเก่าเชียงใหม่ จากบริเวณแจ่งกู่เฮืองถึงประตูหายยา โดยจะต้องเวนคืนที่ดินจากประชาชนในพื้นที่โครงการ และขับไล่ผู้บุกรุก ในปัจจุบันโครงการได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ทั้งหมดแล้ว

3.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

สวนสาธารณะแห่งนี้ทางทิศตะวันออกติดกับโรงพยาบาลสวนปรุง ทางทิศตะวันตกและทิศเหนือ ติดกับถนนอ้อมเมืองและถนนช่างหล่อ ทางทิศใต้เป็นที่อยู่อาศัยและร้านค้าพาณิชย์กรรม

3.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ลักษณะทั่วไป สวนมีลักษณะเป็นแนวยาวไปกับร่องน้ำ (ลำคูไหว) มีทางเดินและวิ่ง มีสะพานข้ามคลองลำคูไหว 2 จุด มีลานจอดรถขนาดไม่กว้างมากนัก มีโคมไฟตลอดทางเดิน มีศาลาพักผ่อน 2 แห่ง ปลูกหญ้า สภาพต้นไม้และดอกไม้สวยงาม หอน้ำสำหรับให้บริการ

3.4 การเข้าถึงพื้นที่

ผู้มาใช้บริการสามารถเดินทางมาใช้บริการสวนสาธารณะแห่งนี้ โดยรถสองแถวเพราะอยู่ในเขตเมืองชั้นใน หรือเดินทางมาเองแนะนำให้ใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางเพราะพื้นที่สำหรับจอดรถมีน้อยและเพื่อสะดวกต่อการหาที่จอด

3.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

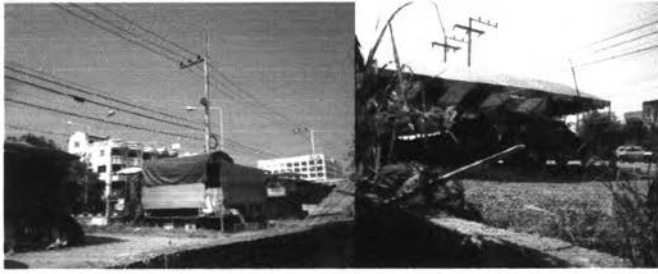
กลุ่มประชาชนที่มาใช้บริการสวนมากจะได้แก่ประชาชนในละแวกนั้น สวนมากจะนิยมมาวิ่งออกกำลังกาย นั่งเล่นพักผ่อน และในเวลากลางวันจะมีผู้ที่เข้ามาอ่านหนังสือและนอนหลับ ในบริเวณสวนสาธารณะอยู่บ้าง

3.6 สภาพปัญหาที่พบ

มีประชาชนมาใช้บริการน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสวนสาธารณะมีที่ตั้งที่ไม่เหมาะสมทั้งนี้เพราะ บริเวณพื้นที่ของสวนปัจจุบันเป็นที่ระดับต่ำกว่าถนน เมื่อรถวิ่งผ่านจะเกิดฝุ่นละออง มีที่จอดรถน้อย และเสื่อมโทรมขาดการดูแลรักษาประกอบกับทัศนียภาพบริเวณทางน้ำด้านเหนือมีลักษณะที่เป็นท่อระบายน้ำไม่สวยงาม ห้องน้ำที่แสดงให้เห็นว่าไม่มีผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้จากลักษณะของสวนสาธารณะ ที่มีขนาดรูปร่างเล็กและยาวจะทำให้ผู้ใช้บริการจะรู้สึกไม่ปลอดภัย เพราะยังเดินลึกเข้าไปในสวนก็ไม่ว่าจะพบกับสิ่งใดบ้าง ปัจจัยเสริมอีกอย่างส่งผลต่อความปลอดภัย คือ ระดับของสวนที่อยู่ต่ำกว่าถนน ถึง 170 เซนติเมตร ทำให้ไม่สามารถมองเห็นจากภายนอกได้

3.7 ลักษณะพิเศษของสวน

สวนแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ คือคูน้ำและกำแพงเมืองชั้นนอกของเมืองเชียงใหม่ในอดีต

สวนกาญจนภิเษก

4. สวนสาธารณะหนองบัวหวาด

4.1 ความเป็นมาของสวน

สวนสาธารณะหนองบัวหวาดตั้งอยู่บริเวณแจ่งกู่เฮือง ภายในเขตกำแพงเมืองโบราณ มีเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ เดิมพื้นที่บริเวณสวนนั้นเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีวัชพืช ต่าง ๆ มากมาย ต่อมาได้ถมพื้นที่บางส่วน และปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะเรื่อยมาจนกลายเป็นสวนสาธารณะที่สวยงามใจกลางเมืองเชียงใหม่ปัจจุบัน

4.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

ด้านทิศตะวันตกของสวนเป็นย่านขายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ ทางทิศตะวันออกเป็นย่านที่พักอาศัยและร้านค้าขนาดเล็ก ทิศใต้ติดกับคูเมืองเชียงใหม่ ฝั่งตรงข้ามเป็นสวนสาธารณะกาญจนาภิเษก และโรงพยาบาลสวนปรุง ด้านทิศเหนือเป็นย่านที่อยู่อาศัย และสถานที่ราชการ ซึ่งเป็นย่านที่มีประชากรหนาแน่นมาก

4.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

พื้นที่เต็มไปด้วยสนามหญ้ากว้างขวาง ต้นไม้ ดอกไม้สีสันสวยงาม มีสระน้ำกลางสวน มีศาลาพักผ่อน ศาลาไทยรัฐเป็นศาลาพักผ่อนกลางสระน้ำ มีที่นั่งพักผ่อน บริเวณหน้าศาลาไทยรัฐเป็นลานเอนกประสงค์ มีม้านั่งใต้ต้นไม้กระจายทั่วบริเวณสวนพร้อมด้วยถังขยะอยู่ใกล้กับบริเวณม้านั่งทุกตัว มีห้องน้ำให้บริการประชาชนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ มีบริการเช่าเสื้อ มีมุมสนามเด็กเล่นประกอบด้วยเครื่องเล่นเด็กที่ยังมีสภาพดีอยู่ ใกล้ ๆ กับมุมสนามเด็กเล่นจะมีกรงนก รอบ ๆ บริเวณมีทางเดิน – วิ่ง ลาดยางมะตอย สามารถเดิน – วิ่งได้รอบสนาม มีลำโพงกระจายเสียงอยู่ทั่วพื้นที่สวน ภายในสวนมีศาลาที่จัดให้ขายของอาหารปลา

4.4 การเข้าถึงพื้นที่

ผู้มาใช้บริการสามารถเดินทางมาใช้บริการสวนสาธารณะแห่งนี้ โดยรถสองแถวเพราะอยู่ในเขตเมืองชั้นใน หรือเดินทางมาเองแนะนำให้ใช้รถจักรยานยนต์ในการเดินทางเพราะพื้นที่สำหรับจอดรถมีน้อยและเพื่อสะดวกต่อการหาที่จอด

4.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

ประชาชนทั่วไป มานั่งพักผ่อน นั่งเล่น คุยกัน พ่อ – แม่ พาลูกหลานมาเที่ยว มาปิกนิก รับประทานอาหาร มีนักท่องเที่ยวเดินชมดอกไม้ นักเรียนนักศึกษามาเดินเล่น ให้อาหารปลา ในช่วงเช้าและช่วงเย็นมีประชาชนมาเดิน – วิ่งออกกำลังกาย

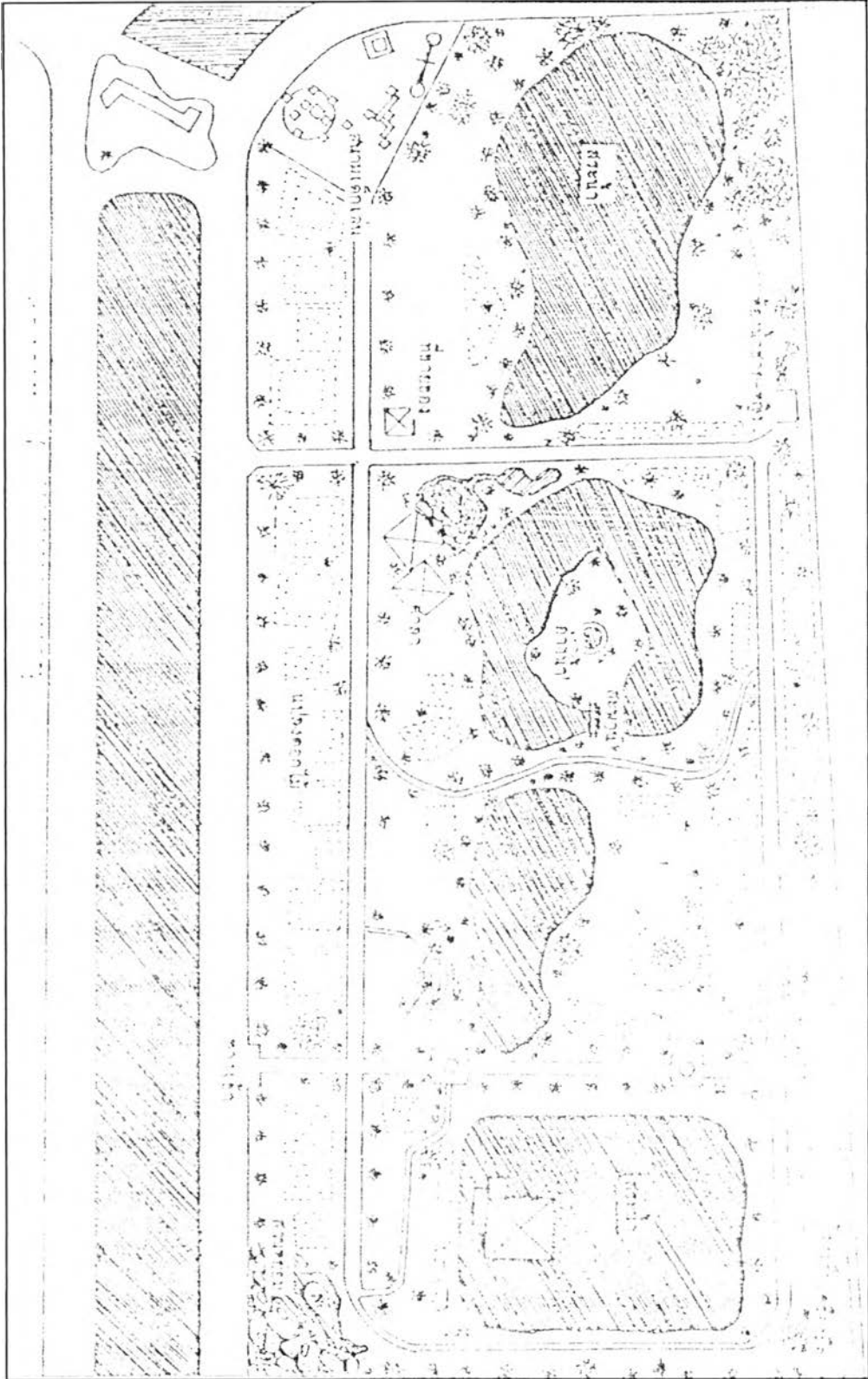
4.6 สภาพปัญหาที่พบ

สวนสาธารณะหนองบัวหวาด ปัญหาที่พบคือความไม่เป็นระเบียบของแม่ค้า – พ่อค้า ซึ่งกระจายอยู่ทั้งภายในสวนและหน้าสวน บางคนนอนหลับในศาลาพักผ่อนทำให้เกิดภาพที่

ไม่สวยงาม นอกจากนี้ประชาชนที่มาใช้บริการจะนำลูกหลานมาด้วย ซึ่งพื้นที่จะจัดให้เด็กมีเพียงสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กเล็กเท่านั้น ขณะที่เด็กโตก็จะขี่จักรยานบนทางวิ่งทำให้มีการใช้ปะปนกัน

4.7 ลักษณะพิเศษของสวน

สวนสาธารณะหนองบวกวาดจัดสภาพภายในสวยงามมาก และมีการดูแลรักษาพื้นที่เป็นอย่างดี สวนมีความสะอาด มีดอกไม้หลายชนิดหลากหลายสีสัน เปิดให้บริการประชาชน เวลา 05.00 – 22.00 น. ทุกวัน และบริเวณใกล้ทางเข้ามีบริการน้ำดื่มฟรีมีการจัดกิจกรรมสันตนาการ งานประเพณี เทศกาลต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น จัดงานไม้ดอกไม้ประดับขึ้นทุกปี จัดดนตรีเพื่อประชาชน งานการแสดงดนตรีให้ประชาชนได้รับชมฟรีโดยไม่คิดมูลค่า โดยได้รับความร่วมมือจากกลุ่มศิลปินพื้นบ้าน นักเรียน นักศึกษา วิทยาลัย และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จัดการแสดงเข้าร่วม เช่น วงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การแสดงวงโยธวาทิต การแสดงวงดุริยางค์ เป็นต้น

แผนผัง 3.2 - 3 สวนสาธารณะหนองบัวกาด

สวนบวกหาด

5. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรรมราชชนนี

5.1 ความเป็นมาของสวน

สวนสุขภาพแห่งนี้สร้างแล้วเสร็จประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ. 2528 โดยกองกิจการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นผู้ดำเนินการสร้าง เพื่อให้ประชาชนทั่วไป นักเรียนนักศึกษาได้ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและพักผ่อนหย่อนใจ

5.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

บริเวณทิศใต้ของสวนจะอยู่ติดกับหอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีลานกว้างอยู่หน้าหอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีประชาชนไปใช้ออกกำลังกายได้ เช่น เล่นกีฬาต่าง ๆ เดิน วิ่ง และด้านทิศเหนือยังเป็นสถานที่ออกกำลังกายเดินแอโรบิค ร้านขายอาหารเครื่องดื่มให้ประชาชน ทิศตะวันตกติดกับถนนนิมมานเหมินท์

5.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

บริเวณทางเข้าจะมีที่จอดรถจักรยานยนต์ มีจุดฝึกและเครื่องออกกำลังกายกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ แต่ละจุดจะมีคำอธิบายวิธีการออกกำลังกายกับเครื่องออกกำลังกายอย่างถูกต้อง มีศาลาพักผ่อน 2 จุด มีห้องน้ำชาย – หญิง ให้บริการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ มีร้านขายอาหารอยู่ตรงข้ามกับ ทางเข้าออกของสวน และมีบริการน้ำดื่ม

5.4 การเข้าถึงพื้นที่

สามารถเดินทางจากในเมืองเชียงใหม่ผ่านทางถนนห้วยแก้วและเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนนิมมานเหมินท์ และตรงมายังหอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อันเป็นที่ตั้งของสวนหรือ เดินทางผ่านถนนสุเทพและเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนนิมมานเหมินท์ และตรงมายังหอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็ได้ ซึ่งสะดวกทั้ง 2 ทาง

5.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

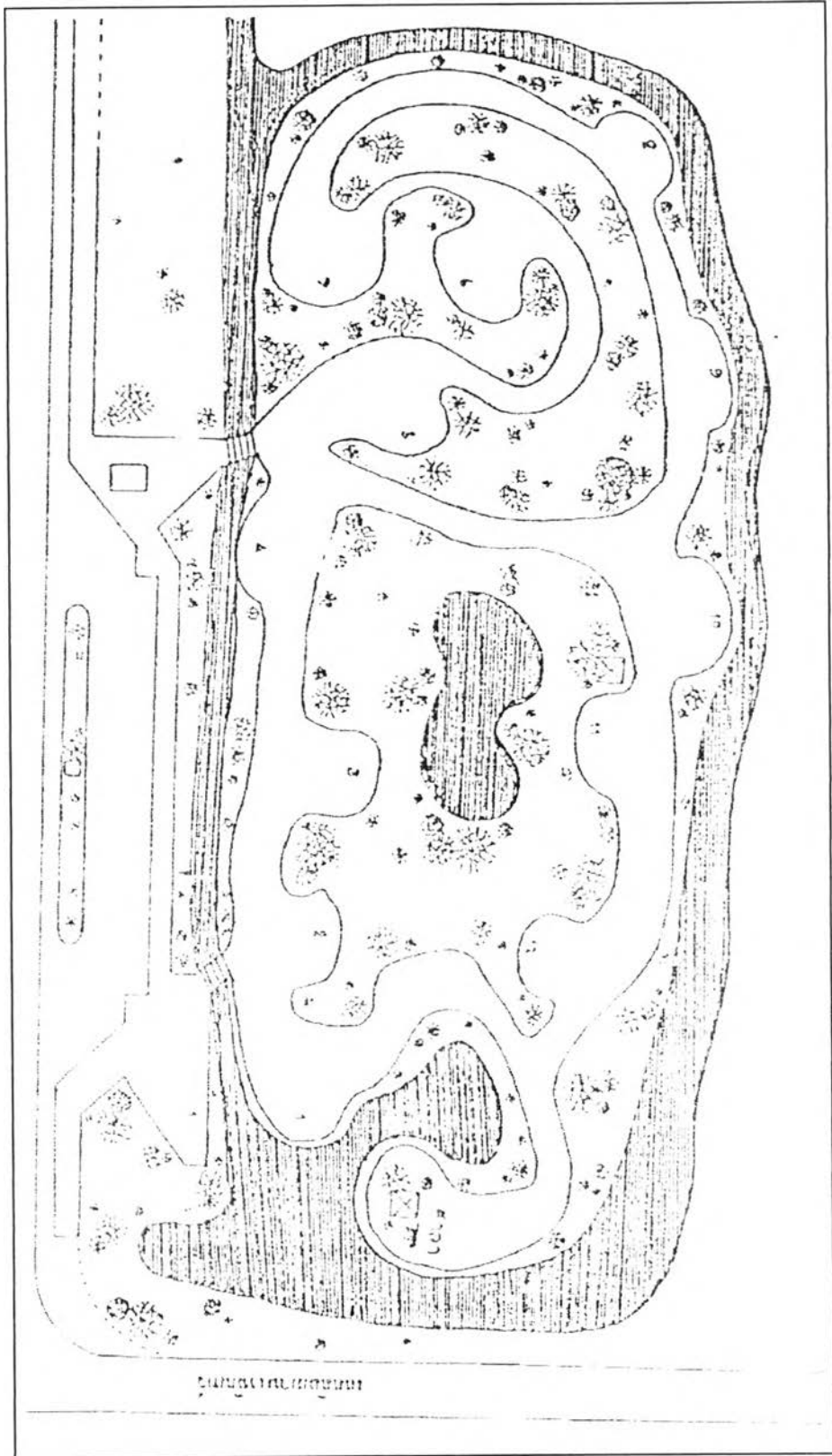
ส่วนใหญ่ก็จะมาออกกำลังกาย และจะมีจำนวนมากในช่วงเวลาเย็น ผู้ที่มาใช้สวนก็จะเป็นนักศึกษา ตลอดจนข้าราชการ อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

5.6 สภาพปัญหาที่พบ

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรรมราชชนนี ปัญหาที่พบ คือ ขนาดของสวนมีขนาดเล็กเกินไปไม่เพียงพอกับจำนวนผู้มาใช้บริการ และบริเวณที่จอดรถจะไม่เพียงพอในช่วงเวลาเย็น เพราะจะมีประชาชนมาออกกำลังกายเป็นจำนวนมาก ลู่วิ่งยังคับแคบ

5.7 ลักษณะพิเศษของสวน

สวนแห่งนี้เป็นที่นิยมสำหรับผู้ที่ชอบพักผ่อนโดยการออกกำลังกาย เพราะมีกิจกรรมที่น่าสนใจหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการรำมวยจีน การเดินแอโรบิค ที่มีให้เลือกหลากหลายช่วงเวลา และอุปกรณ์สำหรับออกกำลังกายหลากหลายรูปแบบ

แผนผัง 3.2 - 4 สวนสุขภาพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สวนสุขภาพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

6. สวนสุขภาพห้วยแก้ว

6.1 ความเป็นมาของสวน

สวนสุขภาพห้วยแก้ว เดิมเมื่อปี พ.ศ. 2564 ในช่วงเวลานั้น มิสเตอร์ เอสการ์ด เนอร์มีตำแหน่งเป็นพนักงานป่าไม้เชียงใหม่ ได้ส่งวนพื้นที่บริเวณเชิงดอยสุเทพเอาไว้ประมาณ 36 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองปลูกไม้พันธุ์สีเสียด ต่อมากิจการของป่าไม้ภาคเหนือได้โอนกิจการมาให้คนไทยดำเนินการ ในช่วงปี พ.ศ. 2484 – 2487 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 มีกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้ามาในไทย และขึ้นมาตั้งค่ายกระจายอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพบุกเบิกบริเวณพื้นที่การทดลองปลูกไม้จนเสียหาย เจ้าหน้าที่พนักงานป่าไม้จึงปรับปรุงพื้นที่และจัดตั้งเป็นสวนพฤกษศาสตร์มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ของงานกรมป่าไม้ และประชาชนสามารถเที่ยวชมได้ ต่อมาได้โอนให้กองบำรุงกรมป่าไม้เป็นผู้ดูแล ได้เปลี่ยนชื่อจากสวนพฤกษศาสตร์มาเป็นสวนรุกขชาติ ในปี พ.ศ. 2499

6.2 การใช้พื้นที่ใกล้เคียง

บริเวณสวนสาธารณะจะมีไม้ยืนต้นเป็นจำนวนมาก มีความร่มรื่น ด้านตรงข้ามของบริเวณหน้าสวนติดกับถนนห้วยแก้วและสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ด้านทิศตะวันตกเป็นสวนสัตว์เชียงใหม่ ทางทิศใต้ภายในสวนจะเป็นกำแพงเมืองเก่าและติดกับสำนักงานต้นน้ำของกรมป่าไม้ จังหวัดเชียงใหม่ อ่างเก็บน้ำอ่างแก้ว

6.3 สิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

สวนสุขภาพห้วยแก้ว เป็นสวนป่าธรรมชาติ มีต้นไม้หนาที่บมีเนื้อที่ประมาณ 31 ไร่ มีศาลาพักผ่อน 4 หลัง มีจุดให้ฝึกออกกำลังกาย กระจายอยู่ริมทางเท้าทั่วบริเวณสวน มีม้านั่งพักผ่อนได้ต้นไม้ และห้องน้ำอยู่ทางทิศใต้ของสวน ต้นไม้ยืนต้นจะมีป้ายชื่อของต้นไม้ชนิดนั้นเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ และประกอบไปด้วยลานอเนกประสงค์ ไฟฟ้าส่องสว่างทางเดิน ห้องน้ำต่างๆ และจุดออกกำลังกาย เป็นต้น

6.4 การเข้าถึงพื้นที่

สวนสุขภาพห้วยแก้ว ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองประมาณ 4 กิโลเมตร ผู้มาใช้บริการสามารถเดินทางโดยรถโดยสารที่ให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปนมัสการพระธาตุดอยสุเทพ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ ที่ผ่านเส้นทางนี้ผ่าน

6.5 กลุ่มประชาชนที่มาใช้สวน

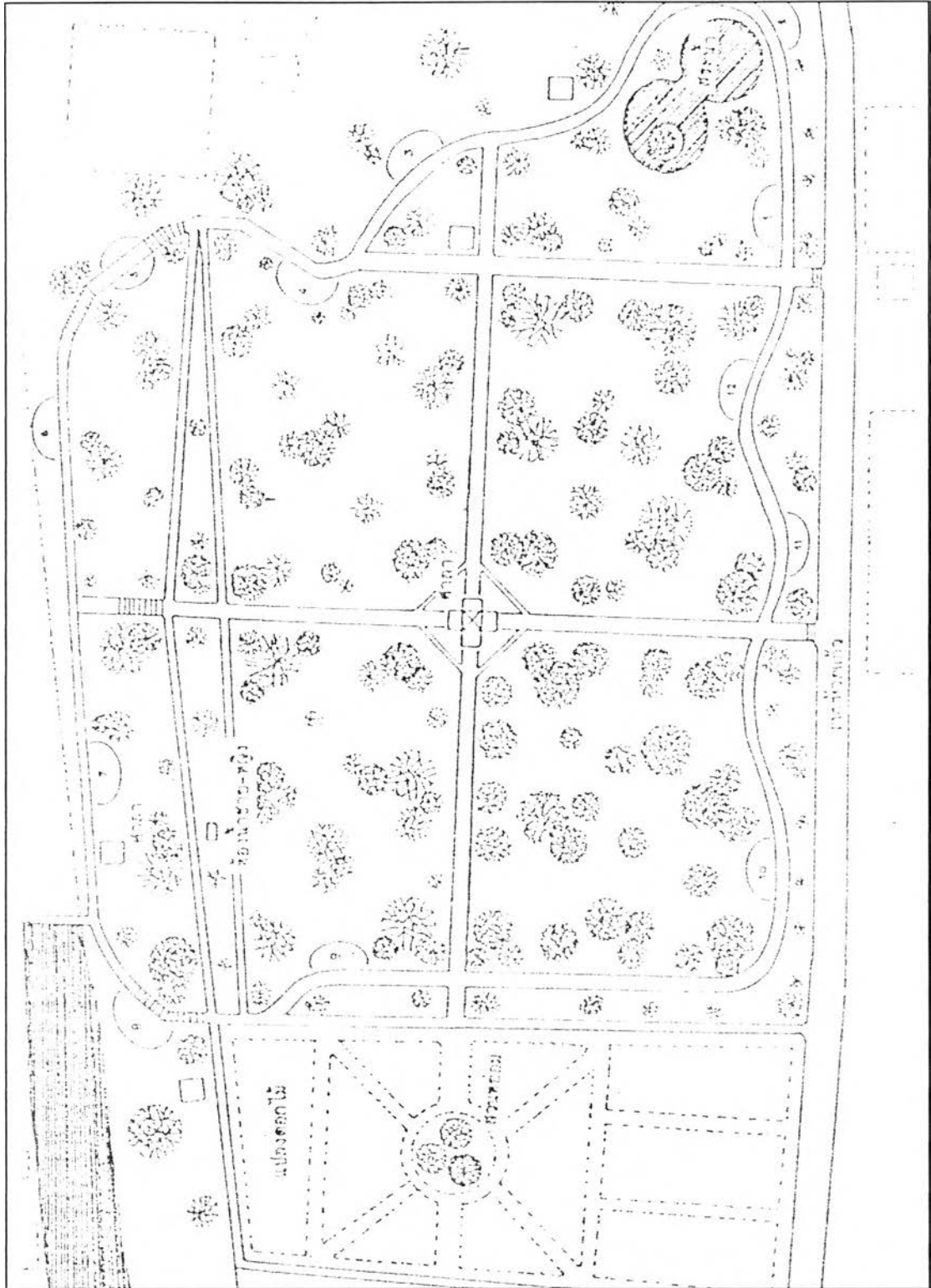
ประชาชนทั่วไปจะเข้ามาพักผ่อน ออกกำลังกายในสวนทั้งช่วงเช้าและช่วงเย็น ช่วงกลางวันก็มีประชาชนมานอนหลับพักผ่อนในศาลา มีนักเรียนนักศึกษามานั่งพักผ่อน เป็นจำนวนมาก เนื่องจากอยู่ใกล้สถาบันการศึกษา

6.6 สภาพปัญหาที่พบ

ทางเดินที่มีอยู่มีสภาพที่ไม่ดีนัก มีหินขรุขระ ใช้วิ่งออกกำลังกายได้ไม่ดีนัก และสภาพแวดล้อมทั่วไปบริเวณของสวนเงียบสงบ ทำให้มีความรู้สึกว่าคุณภาพของสวนเงียบสงบ บริเวณแปลงดอกไม้สวนหย่อมมีอาณาเขตที่เล็กจึงขาดความสวยงามของสวนไปบ้าง

6.7 ลักษณะพิเศษของสวน

เป็นสวนป่าธรรมชาติเพียงแห่งเดียวในเมืองเชียงใหม่ มีความร่มรื่น เป็นสวนที่มีการรวบรวมพันธุ์ไม้ยืนต้นที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจไว้จำนวนมาก

แผนผัง 3.2 - 5 สวนสุขภาพห้วยแก้ว

สวนสุขภาพห้วยแก้ว

ตารางที่ 3.2-1 แสดงสิ่งบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในส่วนสาธารณะ

ชื่อส่วนสาธารณะ	สิ่งบริการในส่วนสาธารณะ																								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1. สวนสุขภาพสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	*	/	/	/	/	/	*	*
2. สวนสุขภาพห้วยแก้ว	*	0	/	/	*	0	/	*	0	/	/	/	*	/	/	*	/	*	/	*	/	*	*	*	*
3. สวนบวกหาด	*	*	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	0	*	/	*	/	*	/	*	/	*	/	*	*
4. สวนกาญจนาภิเษก	0	*	/	/	/	/	/	*	/	/	/	/	*	*	*	*	/	*	*	*	/	*	*	*	*
5. สวนลานนา ๗.9	/	0	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	*	*	0	0	0	/	/	*	/	*	/	/	*
6. สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก	*	*	/	/	/	0	/	*	0	/	/	/	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

1. ที่จอดรถ	5. สระน้ำ	9. ศาลา	13. สนามเด็กเล่น	17. ทางเท้า	21. ป้ายชื่อส่วนสาธารณะ
2. ร้านขายของ	6. แปลงดอกไม้	10. ม้านั่ง	14. เครื่องออกกำลังกาย	18. สนามกีฬา	22. ยามรักษาการ
3. สนามหญ้า	7. ร่มไม้	11. ถังขยะ	15. ห้องน้ำชาย	19. ลานเอนกประสงค์	23. บริเวณปิกนิก
4. สวนหย่อม	8. อาคารที่ทำกา	12. แสงสว่างกลางคืน	16. น้ำดื่ม	20. แผนผังแสดงขอบเขตพื้นที่	24. ที่ตักปลา
25. ทางจักรยาน					
- / = มีสิ่งบริการในส่วน 0 = ขาดหรือไม่สมบูรณ์ * = ไม่มีบริการ

ที่มา : จากการสำรวจ

3.3 สภาพปัญหาของสวนสาธารณะ

สวนสาธารณะในเขตเทศบาลประสบปัญหาด้านความเสื่อมโทรมอันเนื่องมาจากขาดการจัดสรรงบประมาณเพื่อดูแล และสวนสาธารณะบางแห่งไม่มีผู้มาใช้บริการ และมีสภาพเสื่อมโทรมจนไม่เหลือสภาพของสวนสาธารณะอยู่เลย จากสภาพปัญหามีพบของสวนในปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้ทำการสอบถามผู้ที่เคยมาใช้บริการในสวนต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาจริงๆ ที่ถูกต้องและมีรายละเอียดดังนี้ (แสดงในตารางที่ 3.2- 1 ภาคผนวก ก.)

- สวนบวหาด ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 36.36 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ สวนมีขนาดเล็ก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.82 และ การไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 10.23 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุดคือ สวนมีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 32.21 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด รองลงมาคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 30.54 และสวนสาธารณะมีสภาพที่เสื่อมโทรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 12.42 ตามลำดับ

- สวนลานนา ร.9 ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ สภาพสวนสาธารณะมีความเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ ไม่มีความปลอดภัย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 30.65 และ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 12.90 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุดคือ สวนสาธารณะมีความเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 69.67 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด รองลงมาคือ ไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 23.22 และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.21 ตามลำดับ

- สวนกาญจนาภิเษก ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ สวนสาธารณะไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ สวนสาธารณะมีสภาพที่เสื่อมโทรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25 และ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุดคือ สวนสาธารณะมีความเสื่อมโทรม และไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด ตามลำดับ

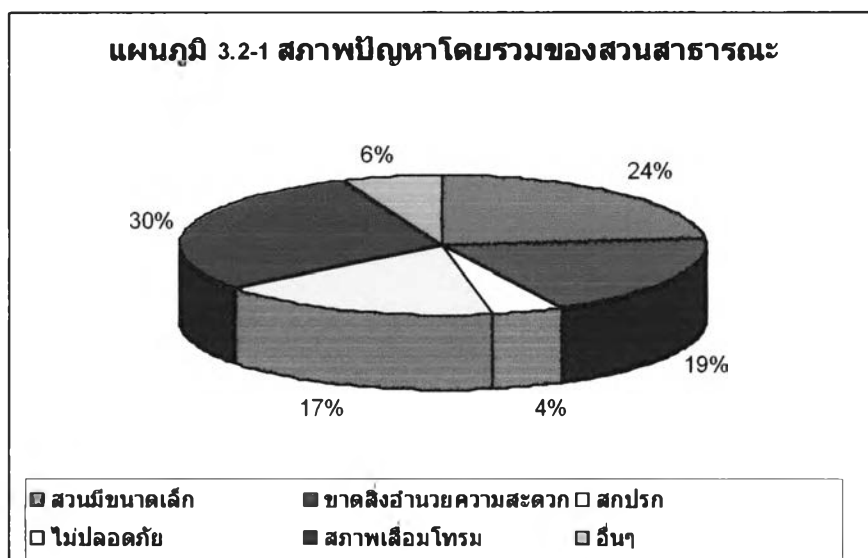
- สวนสุขภาพห้วยแก้ว ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ สวนสาธารณะไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 40.38 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ สวนสาธารณะขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36.54 และ สวนสาธารณะมีสภาพเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 7.69 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วน

ของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุด คือ สวนสาธารณะไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 742.98 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด ปัญหาที่พบรองลงมา คือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 38.02 และ สภาพเสื่อมโทรมของสวนสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 6.61 ตามลำดับ

- สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ สวนสาธารณะมีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 72.15 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ สวนสาธารณะมีสภาพเสื่อมโทรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 11.39 และ ไม่มีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 7.59 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุดคือ สวนสาธารณะมีความเสื่อมโทรม คิดเป็นร้อยละ 38.64 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด รองลงมาคือ สวนสาธารณะมีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 35.23 และปัญหาที่พบอื่นๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.98 ตามลำดับ

- สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก ผู้ที่มาใช้บริการซึ่งอยู่ในเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบในการมาใช้บริการมากที่สุดคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างในเขตบริการทั้งหมด ปัญหารองลงมาที่พบ คือ สวนมีสภาพที่เสื่อมโทรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 33.33 และ สวนมีขนาดเล็ก ,สกปรก คิดเป็นร้อยละ 8.33 ตามลำดับ นอกจากนี้ในส่วนของผู้ที่มาใช้บริการและอยู่นอกเขตบริการนั้น ปัญหาที่มักพบเมื่อมาใช้บริการสวนสาธารณะมากที่สุดคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 50 ของผู้มาใช้บริการที่อยู่นอกเขตทั้งหมด รองลงมาคือ สภาพเสื่อมโทรมของสวนสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และสวนสาธารณะมีขนาดเล็ก ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.67 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปแล้วปัญหาของสวนสาธารณะที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาของสวนสาธารณะส่วนใหญ่ขาดการดูแลทำให้เกิดสภาพความเสื่อมโทรม และสวนที่มีผู้ไปใช้บริการจำนวนมากกลับเป็นสวนที่มีขนาดเล็ก และนอกจากนั้นไม่มีการพัฒนาและปรับปรุงสวนสาธารณะที่มีปัญหา ไม่มีผู้ให้บริการสวน

3.4 การวิเคราะห์สภาพความเหมาะสมของสวนสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน

3.4.1 ที่ตั้ง ขนาด และการกระจายตัวของสวนสาธารณะ

โดยสวนสาธารณะขนาดใหญ่กว่า 100 ไร่ มีเพียง แห่งเดียว คือ สวนสาธารณะลานนา ร.9 ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 6 กิโลเมตร บนถนนสายเชียงใหม่-ฝาง ในตำบลช้างเผือก สวนสาธารณะขนาดรองลงมา คือ สวนสุขภาพห้วยแก้ว มีพื้นที่ประมาณ 36 ไร่ ตั้งอยู่บริเวณเชิงดอยสุเทพติดกับสวนสัตว์เชียงใหม่ บนถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ สวนสาธารณะที่เหลืออีก 4 สวน เป็นสวนสาธารณะขนาดเล็ก คือ สวนสาธารณะหนองบวกดาด สวนสาธารณะกาญจนาภิเษก สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี และสวนสาธารณะโครงการพัฒนาเมืองหลัก ซึ่งมีขนาด ประมาณ 12, 7, 5, และ 2 ไร่ ตามลำดับ โดยสวนสาธารณะ 2 แห่งแรก ตั้งอยู่บริเวณแจ่งกู่เฮือง ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ในเขตคูเมือง สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี ตั้งอยู่ในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บนถนนนิมมานเหมินท์ ติดกับหอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสวนสาธารณะโครงการพัฒนาเมืองหลัก เป็นสวนสาธารณะริมน้ำบนถนนเจริญประเทศ ติดตลาดต้นลำไย ซึ่งจากการวิเคราะห์จะพบว่า ที่ตั้งของสวนสาธารณะทั้งหมด กระจายตัวอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ส่งผลให้ประชาชนของเมืองไม่ได้รับบริการของสวนสาธารณะอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำซึ่งเป็นที่ตั้งของย่านชุมชนที่มีประชากรอาศัยค่อนข้างหนาแน่นหลายชุมชน ทำให้ประชาชนที่มีความต้องการใช้บริการสวนสาธารณะไม่ได้รับบริการและต้องเดินทางเพื่อที่จะพักผ่อนในระยะทางที่ไกลกว่าที่ควรจะเป็น

ตารางที่ 3.4 - 1 แสดงชื่อ ที่ตั้งและขนาดของสวนสาธารณะ

ชื่อสวนสาธารณะ	ที่ตั้ง	ขนาด(ไร่)
สวนบวกหาด	แจ่งกู่เฮือง	12-2-29
สวนลานนา ร. 9	ถ.โชตนา	159-0-0
สวนกาญจนาภิเษก	แจ่งกู่เฮือง	7-2-36
สวนสุขภาพห้วยแก้ว	ถ.ห้วยแก้ว	36-0-0
สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี	ถ.นิมมานเหมินทร์	5-0-0
สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก	ถ.เจริญประเทศ	2-0-00

ที่มา : เทศบาลนครเชียงใหม่

3.4.2 การกระจายของสวนสาธารณะกับการใช้ที่ดินที่สำคัญ

สวนสาธารณะเป็นการใช้ที่ดินสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องพัฒนาให้สมดุลและเชื่อมโยงกับการใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ เช่น การใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัย อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เป็นต้น หน้าที่และประโยชน์ของสวนสาธารณะมิใช่เพียงเพื่อให้ประชาชนได้ไปใช้บริการเพื่อให้มีสุขภาพพลานามัยดี เกิดความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังช่วยให้เมืองสวยงาม น่าประทับใจ สภาพแวดล้อมที่สะอาดสดชื่น ช่วยให้มีผู้น้อยอยู่ ประชาชนมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนคลายเครียด เยาวชนมีสถานที่สำคัญใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในขณะที่เมืองขนาดใหญ่ เช่น เทศบาลนครเชียงใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม มีความจำเป็นควรมีสวนสาธารณะให้สอดคล้องกับลักษณะการใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ พ.ศ. 2547 สามารถจำแนกออกตามลักษณะของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ได้เป็น 7 ประเภท ได้แก่ บริเวณที่พักอาศัยเบาบาง บริเวณที่พักอาศัยหนาแน่น บริเวณพาณิชยกรรม บริเวณสถานศึกษา บริเวณสถานที่ราชการ บริเวณที่ดินเกษตรกรรม และบริเวณที่ดินว่างเปล่า การใช้ที่ดิน 5 ประเภทแรกจัดเป็นบริเวณการใช้ที่ดินที่มีสิ่งปลูกสร้าง และเป็นที่ที่ประชาชนใช้พื้นที่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นที่จะต้องมีสวนสาธารณะกระจายอยู่ทั่วไปอย่างเหมาะสม ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว มีการกระจายเพียงบางพื้นที่เท่านั้น

1. ตำบลสุเทพ พื้นที่ในตำบลสุเทพกว่าร้อยละ 50 เป็นพื้นที่สถานศึกษาในส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่เหลือโดยรอบเป็นที่พักอาศัยซึ่งค่อนข้างหนาแน่น เพราะเป็นหอพักนักศึกษาและบุคลากร ซึ่งแนวโน้มของพื้นที่นี้จะมีประชากรเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งใน ส่วนของสวนสาธารณะในพื้นที่ตำบลสุเทพมีอยู่ด้วยกัน 2 แห่ง คือ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี และสวนสุขภาพห้วยแก้ว ถึงแม้สวนสาธารณะจะมีเพียง 2 แห่ง แต่ ก็สามารถรองรับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพราะ

นอกจากจะใช้สวนสาธารณะดังกล่าวแล้ว ยังสามารถเข้าไปใช้พื้นที่ในสวนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ เพื่อพักผ่อนและออกกำลังกาย ได้อีกทางหนึ่ง

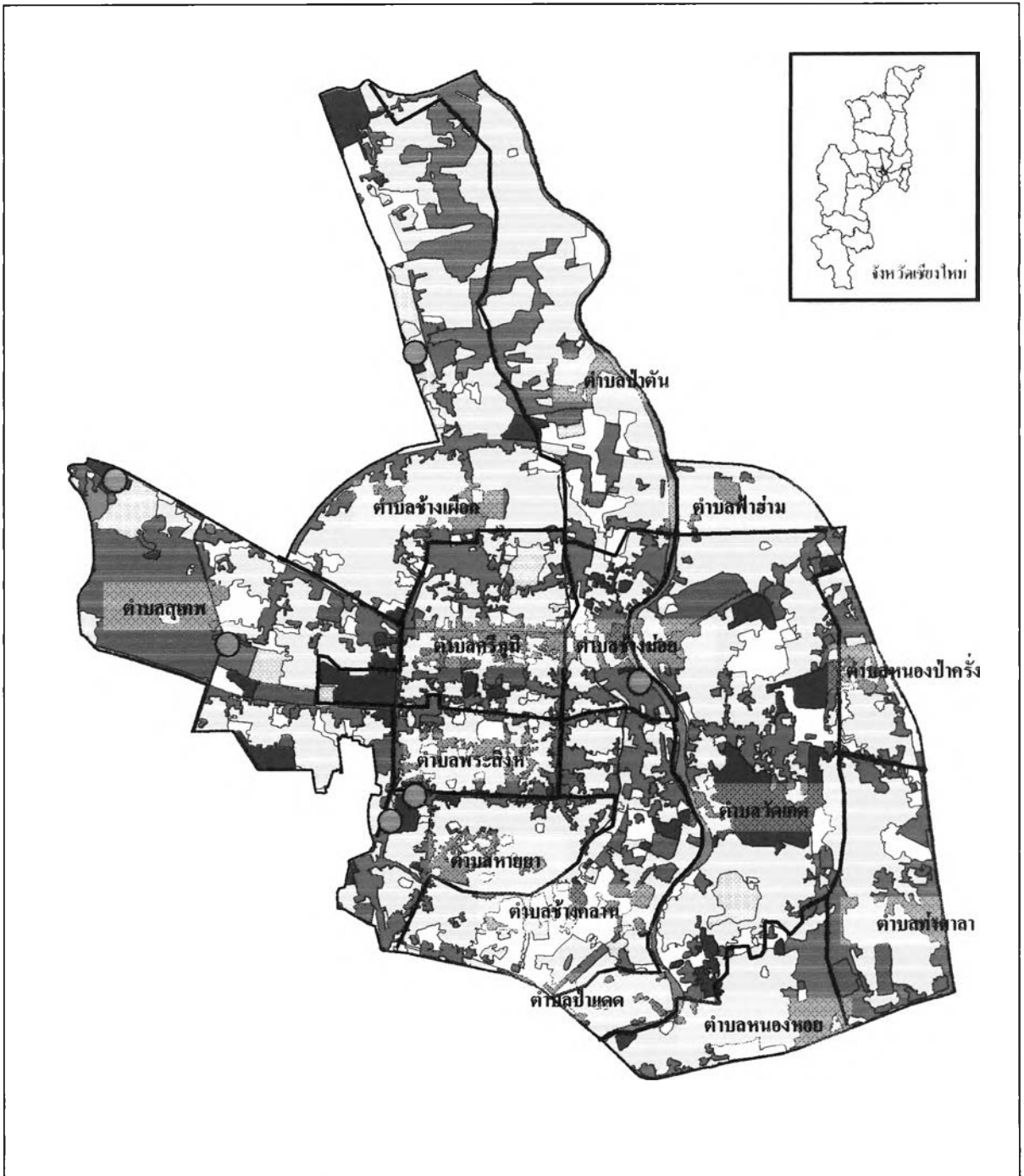
2. ตำบลพระสิงห์ พื้นที่ในตำบลพระสิงห์เป็นพื้นที่ในส่วนของเมืองเก่าในเขตคูเมือง ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก และพาณิชยกรรม แต่การให้บริการของสวนสาธารณะมีสวนเพียงแห่งเดียว คือ สวนสาธารณะหนองบวกหาด ซึ่งสวนแห่งนี้มีพื้นที่เพียง 12 ไร่เท่านั้น

3. ตำบลช้างม่อย เป็นพื้นที่ที่มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมกว่าร้อยละ 80 ซึ่งเป็นย่านการค้าสำคัญของเมืองอันเป็นที่ตั้งของ ตลาดวโรรส ตลาดต้นลำไย และพื้นที่ต่อเนื่องสู่ถนนท่าแพ สวนสาธารณะในพื้นที่มีเพียงแห่งเดียว คือ สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก แต่ในพื้นที่ยังได้มีการพัฒนาสวนหย่อมขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามดีสภาพสวนสาธารณะและสวนหย่อมต่าง ๆ ในปัจจุบัน เสื่อมโทรมจนไม่เหลือสภาพว่าเป็นสวนสาธารณะเหลืออยู่

4. ตำบลหายยา พื้นที่ดังกล่าวเป็นย่านพักอาศัยของประชาชนมานานตั้งแต่ครั้งอดีต มีประชาชนอยู่อาศัยค่อนข้างหนาแน่น ย่านนี้ก็มีปัญหาเช่นเดียวกันคือสวนสาธารณะมีเพียงแห่งเดียว คือ สวนสาธารณะกาญจนาภิเษก ซึ่งปัจจุบันก็เสื่อมโทรมเช่นเดียวกัน

5. ตำบลช้างเผือก เป็นย่านที่พักอาศัยหนาแน่นน้อย สถานที่ราชการ มีสวนสาธารณะเพียงแห่งเดียวคือ สวนสาธารณะลานนา ร.9

ในส่วนพื้นที่ในตำบลอื่นยังขาดแคลนและอยู่นอกเหนือเขตการให้บริการ ซึ่งต้องพิจารณหาพื้นที่ที่เหมาะสม และรองรับความต้องการของประชาชนในพื้นที่มากที่สุดต่อไป

การจัดการและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ 3.3 สวนสาธารณะกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน

สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	N
1 0 1 2 Kilometers	

3.5 การจำแนกประเภทของสวนสาธารณะ

การจำแนกประเภทสวนสาธารณะและพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจในที่นี้ จะแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะการให้บริการ แบ่งตามประเภทกิจกรรมของการพักผ่อนหย่อนใจ และลำดับชั้นของสวนสาธารณะ ดังนี้

3.5.1. การจำแนกตามลักษณะการให้บริการ

1. สวนสาธารณะ (Public Park)

ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีสวนสาธารณะที่จัดให้บริการกับประชาชนโดยไม่คิดค่าตอบแทน ซึ่งสวนสาธารณะในพื้นที่มีขนาดแตกต่างกันไป มีการจัดตกแต่งสวนอย่างสวยงามภายในประกอบด้วยกิจกรรมหลายประเภททั้งการพักผ่อนหย่อนใจ และการออกกำลังกาย สำหรับสวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีอยู่ 6 สวน คือ สวนบวหาด สวนลานนา ร. 9 สวนสุขภาพห้วยแก้ว สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชประชานี้ สวนกาญจนภิเษก ซึ่งจะกระจายอยู่ตามสวนต่างทั้งในและนอกเมืองเชียงใหม่ โดยสวนในเขตเมืองชั้นใน คือ สวนกาญจนภิเษก สวนบวหาด สวนบวหาดเป็นสวนสาธารณะที่มีผู้มาใช้บริการมากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด ส่วนสวนสาธารณะขนาดใหญ่ คือ สวนลานนา ร.9 กลับมีผู้ให้บริการน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของสวน อันเนื่องมาจากที่ตั้ง ขนาด และองค์ประกอบของสวนไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ

2. สวนหย่อม (Pocket Park)

สวนหย่อมมีลักษณะเป็นสวนขนาดเล็ก ที่ใช้พื้นที่ว่างที่เหลือจากการพัฒนามาจัดตกแต่งเป็นสวน ซึ่งสวนประเภทนี้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือจะมีบ้างเล็กน้อยในบางแห่ง แต่สวนหย่อมจะให้ประโยชน์ในแง่การตกแต่งเพื่อความสวยงามร่มรื่นมากกว่า เพราะขนาดของพื้นที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดกิจกรรมใดๆ ได้ ไม่เพียงเท่านั้นการเข้าถึงและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสำหรับการพักผ่อน เช่น พื้นที่หิวมถน สี่แยก วงเวียน เป็นต้น ซึ่งสวนหย่อมสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 สวนขนาดเล็กเพื่อการประดับ เป็นพื้นที่ว่างเล็กๆ แทรกอยู่ระหว่างอาคาร พื้นที่เปิดโล่งของเมือง ซึ่งวัตถุประสงค์ของสวนนี้มีเพื่อตกแต่งพื้นที่เพื่อให้เกิดความสวยงามเท่านั้น ไม่ให้ความร่มรื่น ไม้ที่ปลูกเป็นไม้พุ่ม ไม้ประดับ และให้ประชาชนที่เดินผ่านไปมาพักสายตา ผ่อนคลายกับความจำเจกับสภาพอาคาร ตึกแถว บ้านเรือน สวนหย่อมเหล่านี้แม้ว่าจะไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้มากนักแต่ก็ช่วยให้สภาพแวดล้อมในบริเวณนั้นมีสีเขียวของต้นไม้แทรกอยู่บ้าง โดยสวนหย่อมของเมืองเชียงใหม่มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.5 - 1 แสดงสวนหย่อมและสวนประดับในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ชื่อสถานที่	ที่ตั้ง	เนื้อที่โดยประมาณ(ไร่)
สวนหย่อมประตูสวนดอก	ถนนบุญเรืองฤทธิ์	0-2-10
สวนหย่อมประตูสวนปรุง	ถนนช่างหล่อ	0-3-00
สวนหย่อมประตูเชียงใหม่	ถนนราชเชียงใหม่	0-2-79
สวนหย่อมกาดสมเพชร	ถนนมูลเมือง	0-1-00
สวนหย่อมหน้าวัดสวนดอก	ถนนสุเทพ	1-3-00
สวนหย่อมหน้าวัดพระสิงห์	ถนนสิงหราช	0-2-14
สวนหย่อมอนุสาวรีย์สามกษัตริย์	ถนนราชดำเนิน	1-3-60
สวนหย่อมศูนย์เยาวชน	ถนนเชียงใหม่-ฮอด	0-3-43
สวนหย่อมถนนระแกง	ถนนระแกง	1-0-50
สวนหย่อมสำนักงานเทศบาล	ถนนวงสิทธิ์คำ	0-3-81
สวนหย่อมเชิงสะพานนวรัฐ	ถนนท่าแพ	0-2-52
สวนหย่อมแจ่งกู่เฮือง	ถนนช่างหล่อ	0-1-00
สวนหย่อมแจ่งหัวลิน	ถนนมณีนพรัตน์	0-1-42
สวนหย่อมแจ่งศรีภูมิ	ถนนบุญเรืองฤทธิ์	0-1-20

ที่มา : เทศบาลนครเชียงใหม่

2.2. สวนบริเวณพื้นที่เกาะกลางถนน เป็นพื้นที่เปิดโล่งมีลักษณะเป็นแนวยาว มีการปลูกต้นไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ดอก สนามหญ้าเพื่อความร่มรื่นสวยงาม ลดมลภาวะ ซึ่งต้นไม้เหล่านี้ต้องมีความคงทนต่อสภาพอากาศได้เป็นอย่างดี สวนเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการควมเสื่อมโทรมและถูกทำลายจากการขาดการดูแล การขยายถนน ทำให้สภาพของสวนประเภทนี้ มีสภาพสมบูรณ์ค่อนข้างลำบาก โดยสวนเกาะกลางถนนในเมืองเชียงใหม่จะพบบริเวณ รอบคูเมืองและริมแม่น้ำปิง ได้แก่ ถนนบุญเรืองฤทธิ์ มณีนพรัตน์ อารักษ์ ราชเชียงใหม่ ช่างหล่อ ศรีดอนไชย ช้างคลาน เจริญประเทศ ฯ และยังพบตามถนนสายหลักสำคัญของเมือง ได้แก่ ถนนนิมมานเหมินท์ ถนนอ้อมเมือง ถนนเชียงใหม่-ลำพูน ถนนเชียงใหม่ลำปาง ฯ

3. สวนกึ่งสาธารณะ (Semi – Public Park)

สวนกึ่งสาธารณะ ถือเป็นสวนที่รัฐจัดให้เป็นสถานที่เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเปิดให้ประชาชนใช้บริการโดยจ่ายค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย เช่น ค่าธรรมเนียม เพื่อการบำรุงรักษาสถานที่ เช่น สวนสัตว์ ซึ่งนอกจากจะมีความร่มรื่นของต้นไม้ ยังเป็นส่วนช่วยในการรักษาและอนุรักษ์สัตว์ ประชาชนส่วนมากมาใช้บริการในรูปแบบสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อน

4. สวนเอกชน (Private Park)

สวนเอกชนเป็นสวนที่ผู้จัดหาขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งถือเป็นแหล่งนันทนาการอีกรูปแบบหนึ่ง สวนสาธารณะในลักษณะนี้ได้แก่ สวนสนุก ซึ่งมีอุปกรณ์ของเล่นที่แปลกใหม่ มีกิจกรรมพักผ่อนหลายรูปแบบ และมีการเรียกเก็บค่าบริการที่สูงมาก เพื่อให้คุ้มแก่การลงทุน สวนเอกชนเหล่านี้ในพื้นที่ศึกษาฯ ยังไม่มีสวนในลักษณะนี้ จึงสะท้อนให้เห็นความขาดแคลนพื้นที่เพื่อการนันทนาการของชุมชนอย่างชัดเจน

5. สนามกีฬา สนามกอล์ฟ (Sport Stadium, Golf course)

สนามกีฬาเป็นพื้นที่เปิดโล่งของเมืองที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ผู้ใช้บริการต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการ แต่ถือได้ว่าเป็นพื้นที่เปิดโล่งรูปแบบหนึ่งที่มีประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมเมือง โดยเทศบาลนครเชียงใหม่มีสนามกีฬาเพียงแห่งเดียว คือสนามกีฬาเทศบาลนครเชียงใหม่ สำหรับสนามกอล์ฟ มี 1 แห่ง คือ สนามกอล์ฟยิมคานา

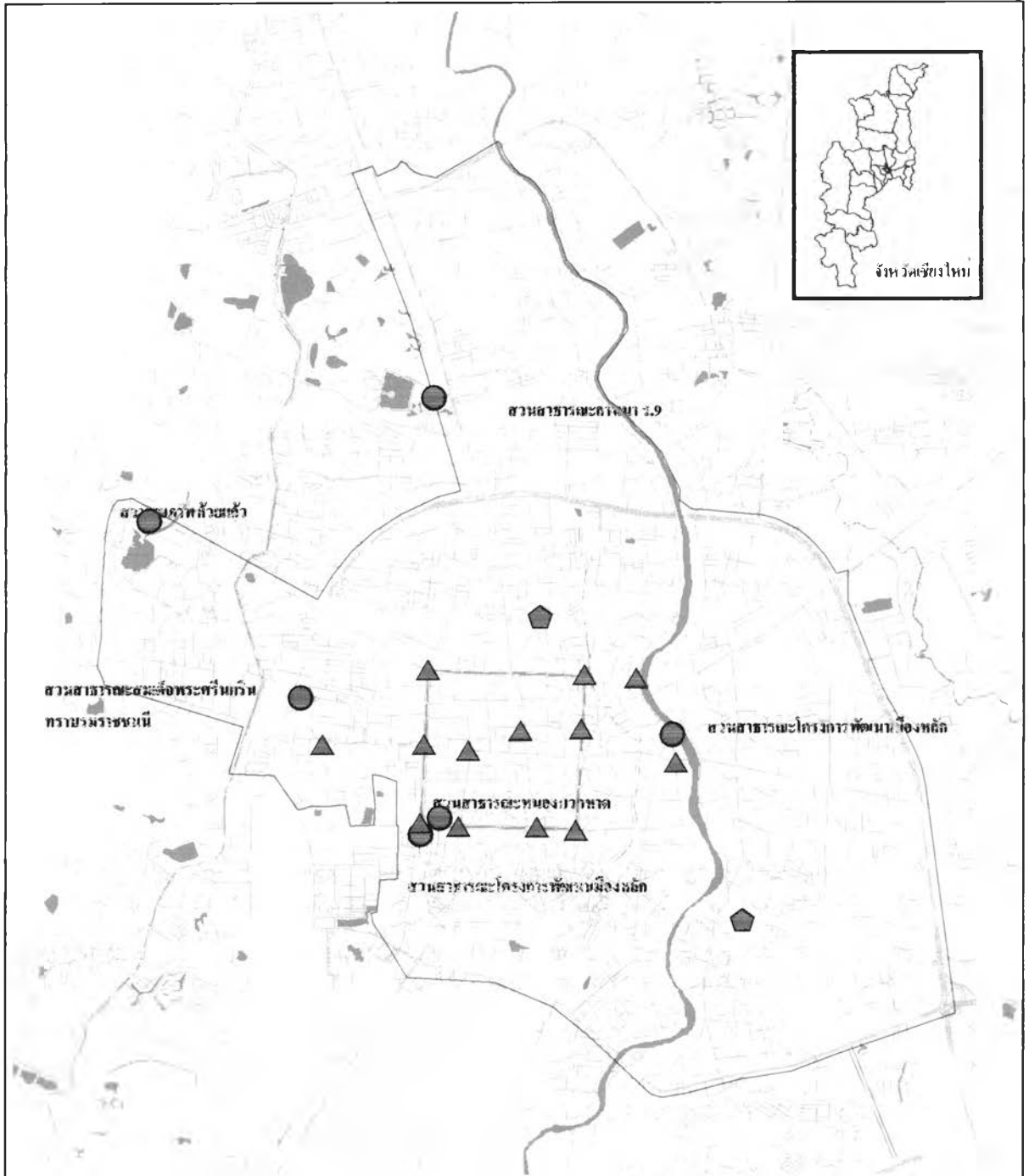
ตารางที่ 3.5 - 2 แสดงประเภทของสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนตามลักษณะการให้บริการ

ประเภท	ลักษณะที่ดิน	การให้บริการ
สวนสาธารณะ	ที่ดินราชการ	สวัสดิการของรัฐ
สวนหย่อม	ที่ว่างที่เหลือจากการพัฒนาเมือง	การพัฒนาสภาพแวดล้อมเมือง
สวนกึ่งสาธารณะ	พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	เสียค่าธรรมเนียม
สวนเอกชน	-	-
สนามกีฬา สนามกอล์ฟ	ที่ดินราชการ ที่เอกชน	เสียค่าธรรมเนียม

3.5.2. การจำแนกตามประเภทกิจกรรมของการพักผ่อนหย่อนใจ

1. สวนที่ให้บริการด้านพักผ่อนแบบรุ่มร้อน (Passive) สวนลักษณะนี้เป็นสวนที่เน้นให้ประชาชนเข้ามาพักผ่อนโดยการนั่งเล่น ชื่นชมธรรมชาติและบรรยากาศภายในสวน ซึ่งสวนสาธารณะประเภทนี้ ได้แก่ สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก

2. สวนประเภทที่ให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย (Active) สวนลักษณะนี้จะมุ่งเน้นให้ประชาชนผู้มาใช้สวนสาธารณะได้ออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย โดยจะมีการจัดเตรียม ทางเดิน ลู่วิ่ง ลานอเนกประสงค์ ฯ ไว้ให้ สวนประเภทนี้ ได้แก่ สวนบวหาด สวนลานนา ร.9 สวนกาญจนาภิเษก สวนสุขภาพห้วยแก้ว สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรรมราชชนนี

การจัดการและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

<p>แผนที่ 3.4 การจำแนกประเภทของตามลักษณะการให้บริการ</p>	 <p>สาขาวิชาวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>N</p>
<p>สัญลักษณ์</p> <p>เขตเทศบาล ▲ สวนพุ่ม</p> <p>ทางรถไฟ ■ สถานีท่า สนามกีฬา</p> <p>ถนน ● สวนสาธารณะ</p>	<p>ที่มา ศูนย์ภูมิภาคนครเชียงใหม่และศูนย์สารสนเทศภาคเหนือ</p>	
 <p>Kilometers</p>		

3.5.3. การจำแนกตามลำดับชั้นและรัศมีการให้บริการของสวนสาธารณะ

รัศมีการให้บริการของสวนสาธารณะในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง รัศมีการบริการของสวนสาธารณะที่มีอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยรัศมีการให้บริการของสวนสาธารณะแต่ละระดับ จะแปรผันไปตามขนาดพื้นที่ ที่ตั้ง องค์ประกอบต่างๆ ประโยชน์ใช้สอย การเข้าถึง และจำนวนผู้ให้บริการซึ่งหากจะแบ่งรัศมีดังกล่าวกับสวนสาธารณะที่มีอยู่จะ แบ่งได้ 3 ระดับดังนี้ (เกณฑ์ด้านผังเมือง หมวดบริการสังคม, สำนักงานพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง : 2546, น.6-11)

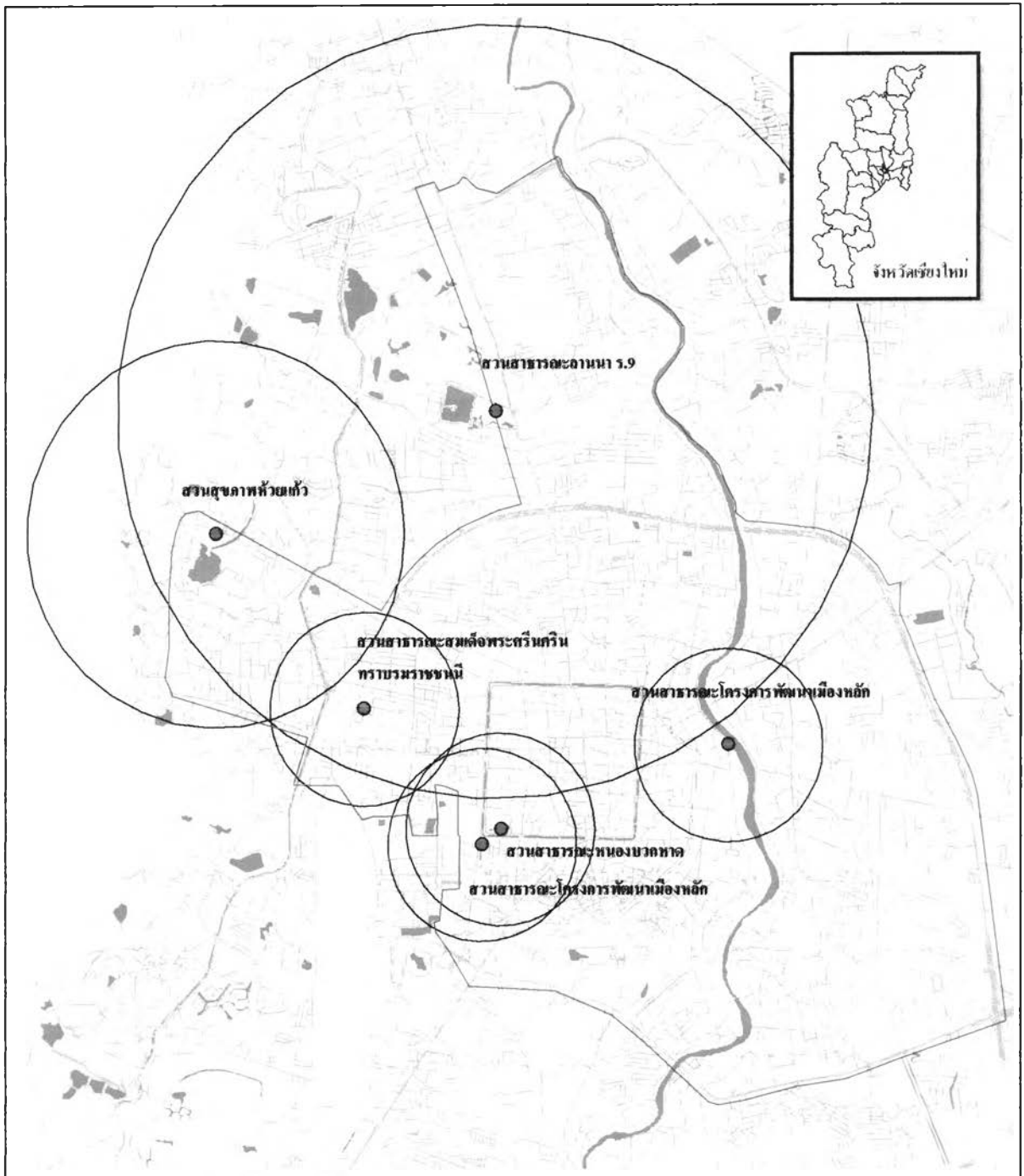
1. สวนสาธารณะระดับย่าน (District Park) รัศมีการให้บริการ 3-6 กิโลเมตร มีพื้นที่มากกว่า 125 ไร่ แต่ไม่เกิน 500 ไร่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน มีบริเวณที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น สวนดอกไม้ขนาดใหญ่ กิจกรรมที่ใช้เวลานาน เช่น ที่เล่นเรือ ตกปลา ฯลฯ และมีความหลากหลายของกิจกรรม สวนระดับนี้มีเพียงแห่งเดียว คือ สวนลานนา ร.9

2. สวนระดับชุมชน (Community Park) รัศมีการให้บริการ 1-2.5 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 25 ไร่ แต่ไม่เกิน 125 ไร่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกและกิจกรรมต่างๆ เช่น มีที่เล่นกีฬา ซึ่งลักษณะของสวนชุมชนนี้เป็นสวนที่ให้บริการแก่ประชาชนจำนวนมาก ทุกเพศ ทุกวัย สวนระดับนี้มีเพียงแห่งเดียว คือ สวนสุขภาพห้วยแก้ว

3. สวนระดับละแวกบ้าน (Neighborhood Park) รัศมีการให้บริการ 300-800 เมตร ครอบคลุมพื้นที่มากกว่า 2 ไร่ แต่ไม่เกิน 25 ไร่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้บริการ และเป็นสวนที่ให้บริการเฉพาะจุด ประชาชนที่มาใช้บริการสวนประเภทนี้จะมีบ้านอยู่ละแวกใกล้ๆ ที่สามารถเดินและขี่จักรยานมาที่สวนได้โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย และสวนนี้จะมีผู้มาใช้บริการหลายกลุ่ม จะมีพื้นที่แยกออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้มาใช้บริการและกลุ่มอายุต่างๆกัน เช่น มีสนามเด็กเล่นสำหรับเด็ก ที่สนามกีฬาสำหรับเด็กโต มีสวนดอกไม้สำหรับหนุ่มสาว สนามหญ้าพักผ่อนสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสวนขนาดนี้จะให้บริการแก่ประชาชนประมาณ 800 - 1,000 คน มีความถี่ของผู้มาใช้บริการแต่ละคนสูง สวนระดับนี้มี ได้แก่ สวนบวกหาด สวนกาญจนาภิเษก สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี

ตารางที่ 3.5 -3 แสดงลำดับชั้นของสวนสาธารณะจำแนกตามรัศมีการบริการ

ลำดับชั้นสวนสาธารณะ	รัศมีการให้บริการ	สวนสาธารณะ
สวนละแวกบ้าน	0.3 - 1 กิโลเมตร	สวนบวกหาด สวนกาญจนาภิเษก สวนสมเด็จพระฯ สวนโครงการพัฒนาเมืองหลัก
สวนชุมชน	1 - 3 กิโลเมตร	สวนสุขภาพห้วยแก้ว
สวนระดับย่าน	3 - 6 กิโลเมตร	สวนลานนา ร.9

การจัดการและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ 3.5 รัศมีการให้บริการของสวนสาธารณะ

สัญลักษณ์

- สวนสาธารณะ
- เขตเทศบาล
- ทางน้ำ
- ถนน

สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

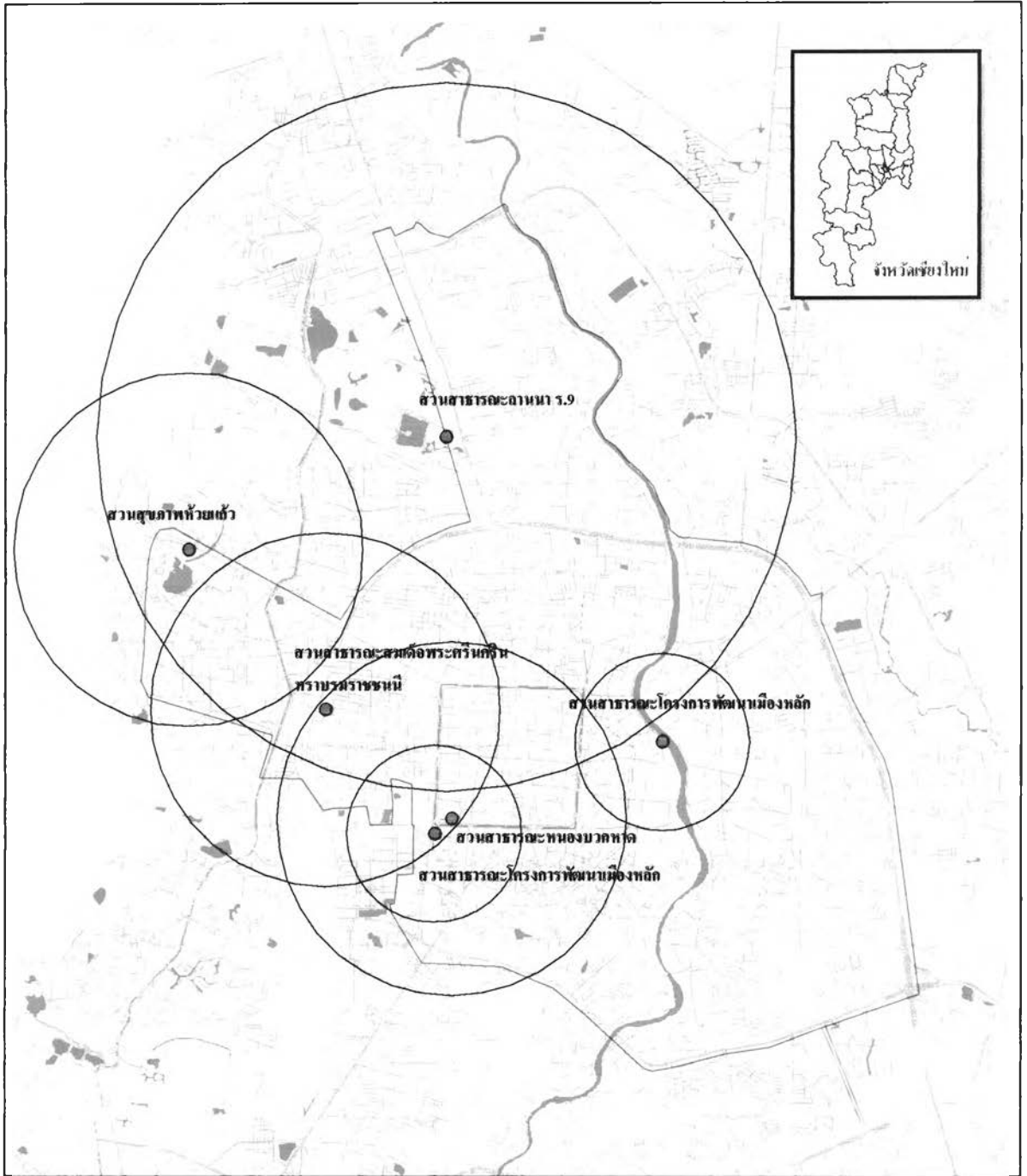

ที่ 1 ศูนย์วิจัยเทคโนโลยีและวิศวกรรม (ภาคเหนือ)

ในส่วนของการศึกษารัศมีการให้บริการจริงของสวนสาธารณะทั้ง 6 แห่งในเขตเทศบาลนคร เชียงใหม่ ที่ได้จากการสอบถามผู้ที่เดินทางมาใช้บริการสวนสาธารณะ พบว่า รัศมีการให้บริการของ สวนสาธารณะนั้นต่างจากทฤษฎี โดยมีสวนสาธารณะ 2 แห่ง มีรัศมีการบริการกว้างมากกว่าขนาด และลำดับศักดิ์ของสวนสาธารณะ คือ สวนสาธารณะหนองบวกวาดโดยรัศมีการให้บริการอยู่ในช่วง 2 - 4.9 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 28.24 ของผู้ที่ใช้บริการในสวนทั้งหมด โดยระยะทางเฉลี่ยของ สวนสาธารณะหนองบวกวาดอยู่ที่ 1.78 กิโลเมตร และสวนสาธารณะสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราช ชนนี้ โดยรัศมีการให้บริการอยู่ในช่วง 2 - 4.9 กิโลเมตร โดยระยะทางเฉลี่ยของผู้มาใช้บริการ สวนสาธารณะสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีอยู่ที่ 2.65 กิโลเมตร ตามลำดับ

สวนสวนสาธารณะอีก 4 สวนสาธารณะที่เหลือมีรัศมีการให้บริการตามทฤษฎี ได้แก่ สวนสาธารณะลานนา ร.9 รัศมีการให้บริการ 4 กิโลเมตร สวนสุขภาพห้วยแก้วรัศมีการให้บริการ 2 กิโลเมตร สวนสาธารณะโครงการพัฒนาเมืองหลัก และสวนสาธารณะกาญจนาภิเษก รัศมีการ ให้บริการ 0.8 กิโลเมตร

การจัดการและพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

แผนที่ 3.6 รัศมีการให้บริการจริงของสวนสาธารณะ

สัญลักษณ์

- สวนสาธารณะ
- เขตเทศบาล
- ทางน้ำ
- ถนน

สาขาวิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทำา ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (ภาคเหนือ)

